

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLEKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZAM
BUDAI POSTAPALOTA IV. EM. 424

TELEFON: AUT. 1-505-97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 1-465-00.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRIGAZGATÓSÁG MEGBIZÁSÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MÉRNOK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESÜLETNEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAFŐIGAZGATÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ

TÁRSSZERKESZTŐ:
RÁKOSI GYÖRGY
M. KIR. POSTAFŐMÉRNOK

Rovarkárok az épületen.

Irta: TICHTL GYÖRGY m. kir. posta műszaki főigazgató.

Dégâts causés aux bâtimens par des insectes.

Par Georges Tichtl, directeur supérieur technique des postes.

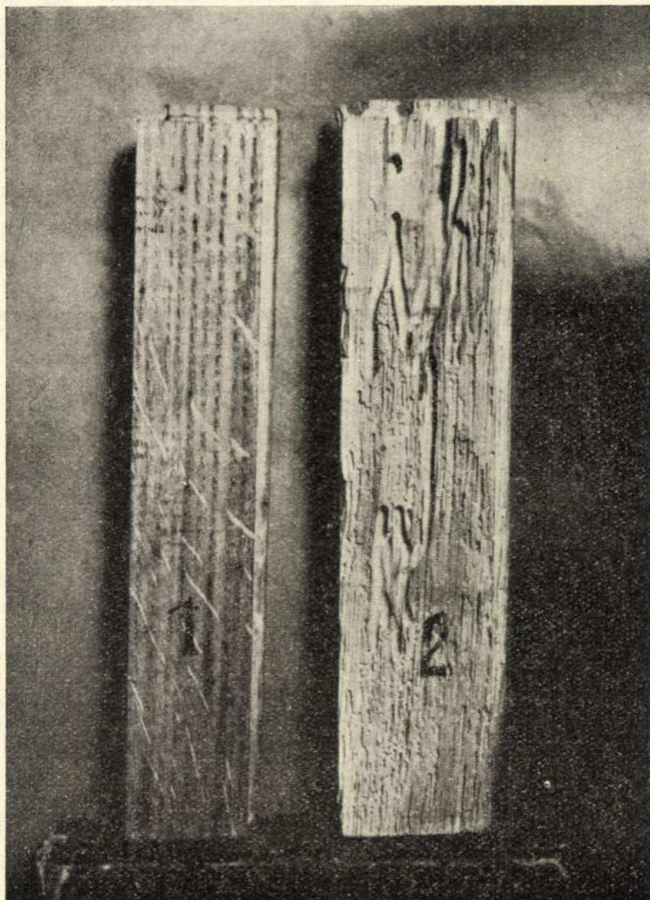
L'auteur fait connaître les insectes les plus ordinaires qui attaquent le bois. En particulier le „Lyctus linearis“, qui se rencontre souvent dans le bois de chêne, de noyer, de frêne et d'acacia et qui peut causer des défauts, voire des dégâts considérables dans les parquets, les crosses de fusil et dans d'autres ouvrages de bois. L'auteur s'occupe en détail du longicorne „Hylotrupes bajulus“, qui se rencontre souvent non seulement dans les pièces de construction en sapin, mais encore dans les poteaux des lignes électriques à courant fort et à courant faible. D'entre les autres insectes délabrant le bois, il s'occupe de la guêpe-ichneumon („Syrex gigas“) ainsi que des papillons et des fourmis qui détériorent les murs.

A laikusok előtt is ismeretes, hogy a fa strukturája idővel változást szenved, lazává, szivacsossá válik, összeropedezik, majd porszerűen szétesik. Ezt a változást a gombák szokták előidézni, melyek közül különösen a házi gomba, merulius lacrymans pusztítása oly gyors, hogy azt az ember betegségei közül a kolerával hasonlíthatnánk össze.

Nem kevésbé gyakori a fa betegségei között a rovarok pusztítása, mely rendszerint lassúbb lefolyású, de épp oly veszedelmes, mint a gombáké. A veszedelmet fokozza az a körülmény, hogy a pusztulás többnyire csak a szem elől eltakart területen, a külső felület épségben hagyása mellett folyik le és hosszú évekig, sőt évtizedekig eltart. Ha ezt is emberi betegségekhez akarjuk hasonlítani, úgy talán legtalálhatóbb lenne, ha a fa tuberkulózisának neveznők.

Fapusztító rovar igen sok van. Vannak közöttük olyanok, melyek az élőfát támadják meg, míg mások a már feldolgozottat. Egyik a keményfát pusztítja, másik a puhafát. Vannak olyanok, melyek csak egy bizonyos fát kedvelnek, mások polyphagok. Az egyes fa kergét, cambiumát, szíjácását, gesztjét is más-más rovarok szokták kikezdeni. Mű-

szaki szempontból leginkább azok a rovarok jönnek figyelembe, melyek a már feldolgozott fában pusztítanak. Ezek között van olyan, mely már az élőfába rakja petéit s a feldolgozott fában tovább pusztít lárva alakjában, de van olyan is, mely csak a már kidöntött vagy feldolgozott fát támadja meg.

1. ábra. Rovarrágta falécek.

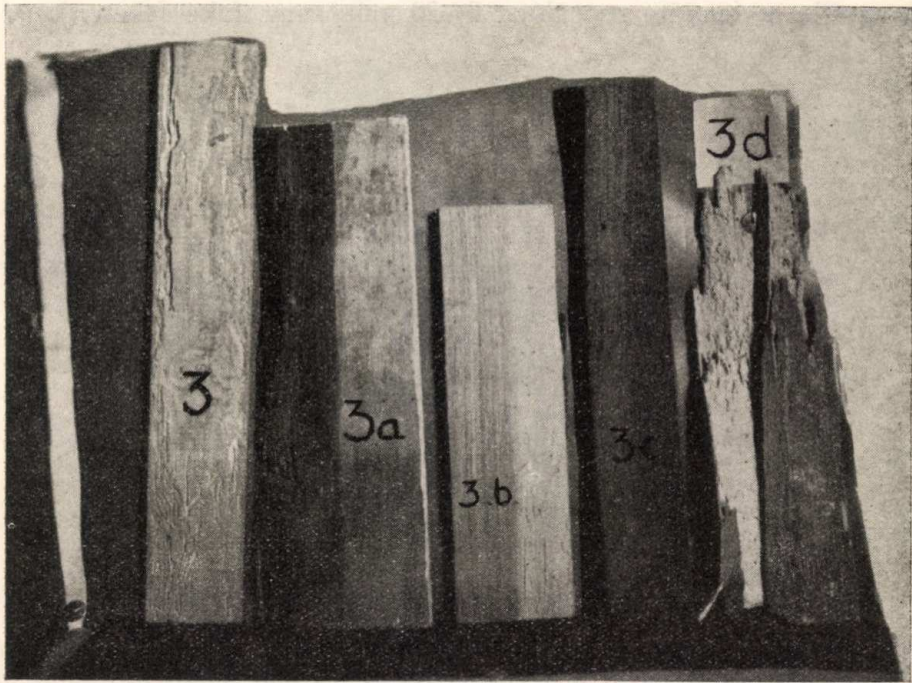
Mint ismeretes, a bogarak petéket raknak, néha igen sokat, több százat; a petéből lárva, a lárvából báb, végül a bábból bogár fejlődik. Az előttünk leginkább ismert bogáralak, az úgynevezett imago, rendszeren igen rövid életű, néhány hétig él csak. Nem is ez okozza a nagy kárt, hanem a lárvaalak, mely évekig fejlődik. Ez Eckstein vizsgálatai szerint pl. a házi cincérnél, kedvezőtlen fejlődési viszonyok között, 10 évig is eltarthat.

A fapusztító bogarak lárvája nagyjából emlékeztet a cserebogárnak mindenki előtt ismeretes pajor, csimasz vagy pata nevű lárvájához, bár rovartanilag lényeges különbségek vannak köztük. A lárva nagysága igen különböző. Egy-két millimétertől öt-hat centiméterig

változik a különböző fajoknál. A legkisebbek közé tartozik a parkettában igen gyakran pusztító szijács bogár (*Lyctus linearis*) lárvája, a legnagyobb a hős cincéré (*Cerambyx cerdo*).

Ebben a kis cikkben a leggyakrabban fellépő rovarok pusztítását kívánom bemutatni, amihez az anyagot jórészt postai objektumokból gyűjtöttem.

Mint már imént említettem, a parkettát leginkább az úgynevezett szijácsbogár pusztítja, de csak akkor, ha a fa anyaga szijácsos volt. Ez a kis állat a fa edényeibe rakja petéit, ahol azok kikelve, elkezdik rágó, pusztító munkájukat egészen addig, míg kifejlett bogár alakjukban a

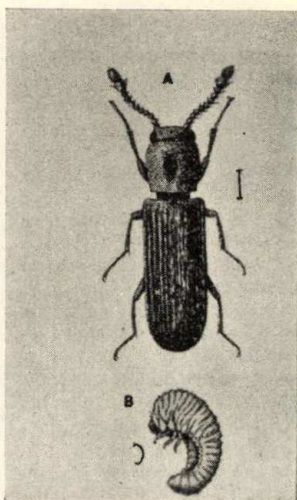

2. ábra. Rovarrágta falécek.

deszkácska keményebb részén is keresztülrágva magukat, kirepülnek. Ez a kifejlődési idő körülbelül egy év, de nincs kizárva az sem, hogy később lepi meg az embert, ha a fa szijácsos részeket tartalmaz. A 3. sz. ábrán látható a kis, 3—4 mm. nagyságú bogár és lárvája, míg az 1—3 d jelzésű darabok (2. ábra) különböző tölgy-, kőris- és diófa deszkácskákat mutatnak, melyeken mind a rovarrágta keskeny csatornák, mind a kibúvási apró lyukak láthatók; a 2. sz. lécen látható szélesebb csatornák más kártevőtől, valószínűleg a *Clytus arcuatustól* származnak. A 3 d egy teljesen elrágott tölgyfa darab. A 3. számú kőris-, a 3 c pedig diófa. A többi mind tölgy. Igen alaposan foglalkozott ezzel a rovarral Tosibumi Koyima japáni rovarbúvár, aki évekig tartó kísérleteivel megállapította, hogy a rovar az általa kirágott nyíláson át újból vissza is bújik, hogy petéit lerakja. Vizsgálat tárgyává tette ennek a rovar-

nak egy élősdijét is, egy apró darazsat, mely a szijácsbogár lárvájában fejlődik ki s azt megöli. Nagy jelentősége ennek az élősdinek nincs, mert ritka. Az 1 jelű parkettalécéből azonban sikerült egynek a maradványait kiszedni, sajnos, csak részletekben, szétmorzsolódva. Jelentősége van a rovarnak katonai szempontból is, mert a diófából készült fegyveralkatrészeket is megtámadja. Arzenálokban végzett már jelentős pusztítást. Postaépületen eddig szerencsére nem fordult elő.

A 4. ábrán bemutatott oszlopdarabon látható kb 4 mm széles 6 mm hosszú ellyptikus lyukak ismét más kártevőtől származnak. Ez az ú. n. házi cincér, *Hylotrupes bajulus*, vagy *Callidium bajulum*. Minden kártevő között a legelterjedtebb és a legtöbb pusztítást neki köszönhetjük. Ez az állat a fenyőfa rongálója, 8—20 mm. nagy, fakó fekete, két fé-

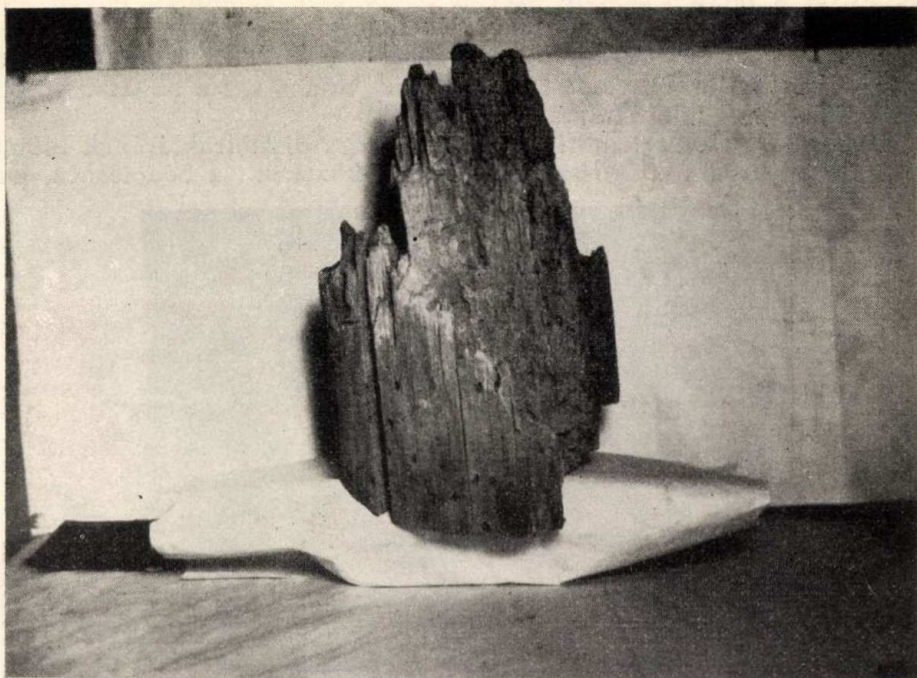
3. ábra. Szijácsbogár és lárvája. (*Lyctus linearis*)

nyes ponttal a mellkason. Eredetileg valószínűleg erdőlakó volt, de idővel domestikálódott, akár a házi poloska, s ma már leginkább épületekben, vagy a lakott terület közelében, vezetékpóznákban, kerítésekben találjuk. A nőstény bogár csomósan rakja petéit a repedésekbe; a kiköltő behatol a fába és a felszín alatt széles lapos csatornában liszté őröli a fát. Külsőleg a fán eleinte semmi sem látszik, ami a kártevőt elárulná, legfeljebb egy kis szúliszt, mert a lárvá szorososan a fa felszíne alatt rág, de egy vékony, gyakran csak papír vastagságú külső réteget érintetlenül hagy. Az idősebb lárvá később beljebb hatol, de lehetőleg nem nagyon mélyre, úgy hogy a fa középső részét csak alig támadja meg. Minden egyebet porrá őröl. Csak a kifejlett bogár rág a felületen 4—5 mm-es hosszúságú lyukakat, mikor kirepül. Némelyek szerint lehetséges, hogy nem is jön minden bogár ki a szabadba, hanem több generáció is a fa belsejében éli le egész életét.

Legutóbb ennek a rovarnak a rágása mutatkozott a debreceni postaház egyik helyiségében.

Az irodalomban számos, szinte hihetetlen pusztításról van feljegy-

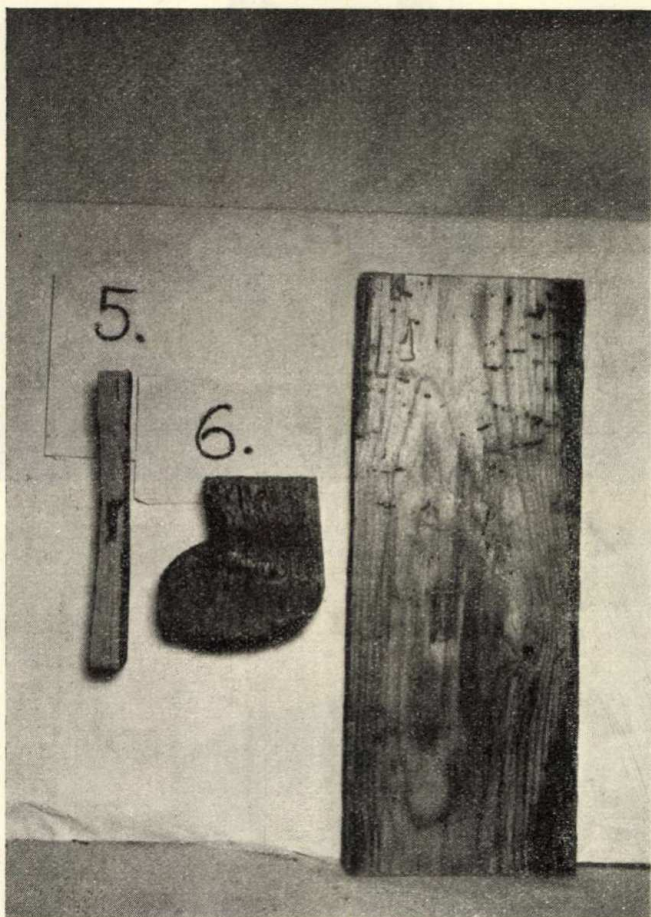
4. ábra. Házi cincér által megrágott oszlopdarabok.

KIR
UZ
NAK
A.

zés. Mivel a lárva Eckstein szerint 3—10 évig fejlődhet, bőven van ideje pusztítani, még mielőtt észrevennénk.

Egy 3500 cm³-es elpusztított gerendából a kirágott szúliszt, melyet összegyűjtöttek, összenyomva is 2000 cm³ volt, s így a bogár a gerendának több, mint felét elrágta.

A szakkönyvek felemlítik a nancyi opera díszletraktárának esetét, melyet a bogár annyira összerágott, hogy közel állt a bedőléshez. Dr.

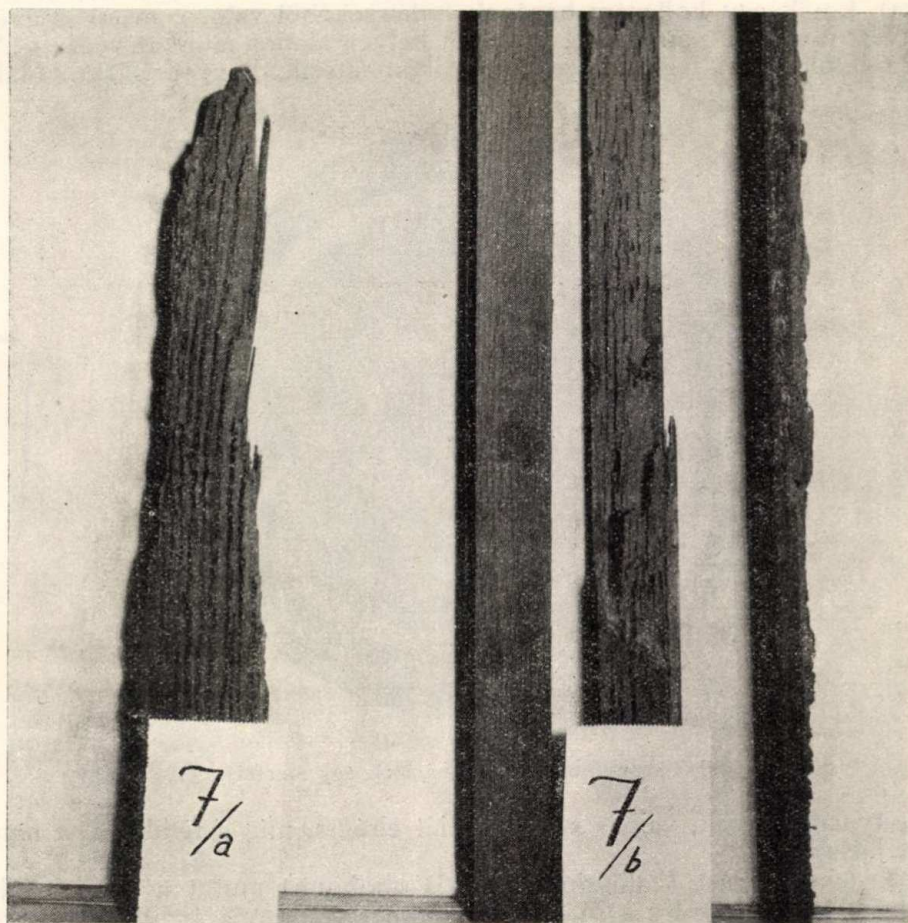

5. ábra. Cincér (5) és anobium (6—7) által okozott rongálás.

Kadocsa Gyula több felsorolt eset között említi, hogy Angolországban egy házban akkor vették észre a padozat és gerendák teljes elpusztulását, mikor a zongora már a pincébe zuhant. Oroszországban egész blokkházakat tett tönkre néhány év alatt és nem egy mennyezet és tetőszerkezet dőlt be az ő munkájuk következtében.

De nemcsak épületeken, hanem a táviró és világítási vezetékek póznáiban is sok kárt tesz, azonban a megfigyelések szerint csak a telítetlen, valamint az átlagos használati időn túl is igénybevett telített póznákban.

Az ábrán bemutatott oszlopdarabot Miskolcon egy kiemelt régi világítási vezeték póznából fűrészelttem le. Szépen látszanak az ovális nyílások, melyeken a bogár kirepült, hogy azután a környéken levő egyéb faalkotmányok tulajdonosait boldogítsa. Tisztán látszik a sér tetlen külső burok is, valamint a belső aránylag ép mag és a kettő közötti üresség, melynek anyagát a rovar porrá őrölte.

6. ábra. Ház fedélszékéből való gerendán (7/a) és parkettán (7/b) észlelt anobium rágás.

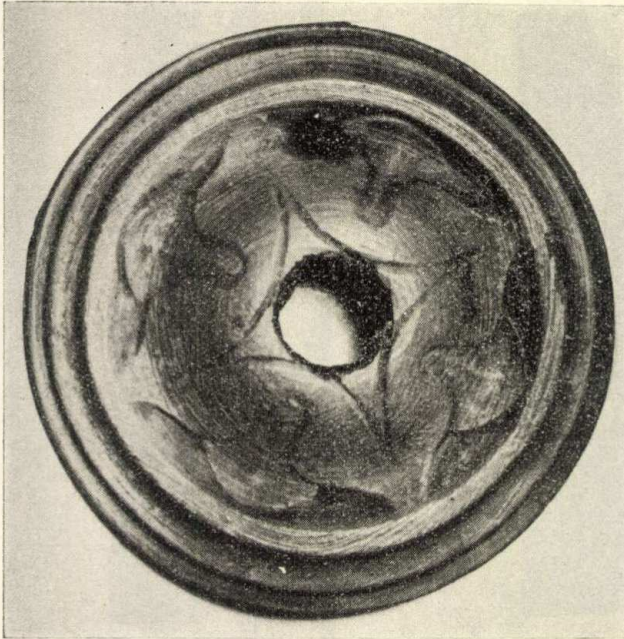
Ennek a bogárnak még egy egész sor rokona van, melyek szintén farongálók. Szerencsére jó részük csak az élő fát, vagy a már kivágottnak a felszínét támadja meg. Ezek közül mindenki ismeri a hős cincért (*Cerambyx cerdo*), mely a tölgyfába rágja ujjnyi vastag bábozó helyét (Puppenwiege). Ez az alak több cincér fajtára jellemző. Ilyen rágást mutat az 5. számú kép. Ez szintén ennek a családnak valamelyik tagjától eredhet.

Hogy ezeknek a rovaroknak milyen hihetetlenül erős rágószervük van, arról fogalmat alkothatunk abból, hogy feljegyeztek olyan esetet,

mikor a fából kiszabaduló cincérfajta (*Criocephalus rusticus*) a tető horonyfedésébe ütközve, azon is keresztül rágta magát.

Gyakori kellemetlen vendégek az épületen az anobiumok is, melyeknek több fajtája szokott alapos pusztítást végezni. A 6. és 7. számú képeken (5. ábra) ilyen anobium-féle rágása látható. A 6. számú egy ágy lábából való, melyet a rovar megtámadott.

Ugyancsak anobiumrágást mutatnak a 7/a. és 7/b. jelű képek (6. ábra). Egyik egy kollégám házának fedélszékéből való, a másik a gyékényesi postaház padlójából. Mindkét helyen alapos munkát végzett. A hornyos oldaláról felvett parkettadarabon látszik, hogy a parkettának

7. ábra. A Mátyás-templom régi orgonájának egy rozettája. (Előloldal.)

horonyalatti részét, vagyis közel a felét elrágta, míg a felületen semmi sem látszik.

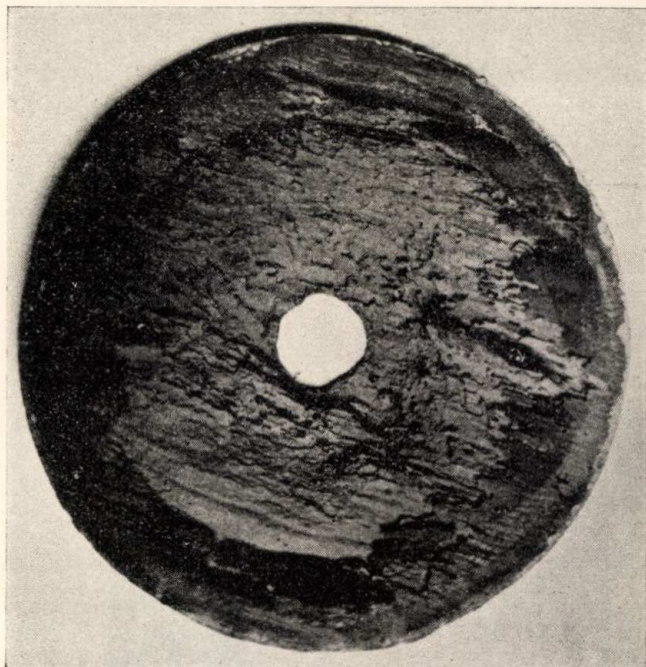
Érdekes rágást (valószínűleg ez is anobium) mutat a 7/c. és 7/d. kép (7. és 8. ábra). Ez a Mátyás-templom régi orgonájának egy rozettája, melyből a kártevő rovar alig hagyott meg mást, mint az azt borító olajfestést.

A kártevő rovar pontos meghatározása úgy a anobiumoknál, mint a többi rágó bogaraknál csupán a rágás után csak ritkán lehetséges, mert több rovarnak hasonló rágási alakja van. Minden kétséget kizárólag csak akkor dolgozhatunk, ha a bogár, vagy legalább a lárvája birtokunkban van. Az anobiumok munkája sem kevésbé veszedelmes, mint a házi cincéré. Anobiumok rágták össze az altonai nagytemplom stukk-mennyezetét tartó faszervezetet, úgy, hogy azt a leszakadás veszedelme fegyegette.

Legismertebb az anobiumfélék közül a nagyközönség előtt is az

Anobium domesticum és az Anobium pertinax, melyek öreg bútorokban is szoktak rágni, de előfordulnak padlóknak és fedélszékekben is. Csendes éjjeleken hallani ütemes kopogását, mely ideges emberekre kisértetiesen hat. A németek és angolok Totenuhr-nak, illetőleg Death-watch beetle-nak, halálórának nevezik. A zajt a bogár úgy okozza, hogy fejét, illetőleg fogát ütemesen veri szűk oduja falához és ezzel páráját hívogatja. Rendszeresen szúrágásnak mondanak minden rovarrágást, bár az igazi szűfélék az élőfa rongálói és inkább csak erdészeti és kertészeti szempontból van nagyobb jelentőségük.

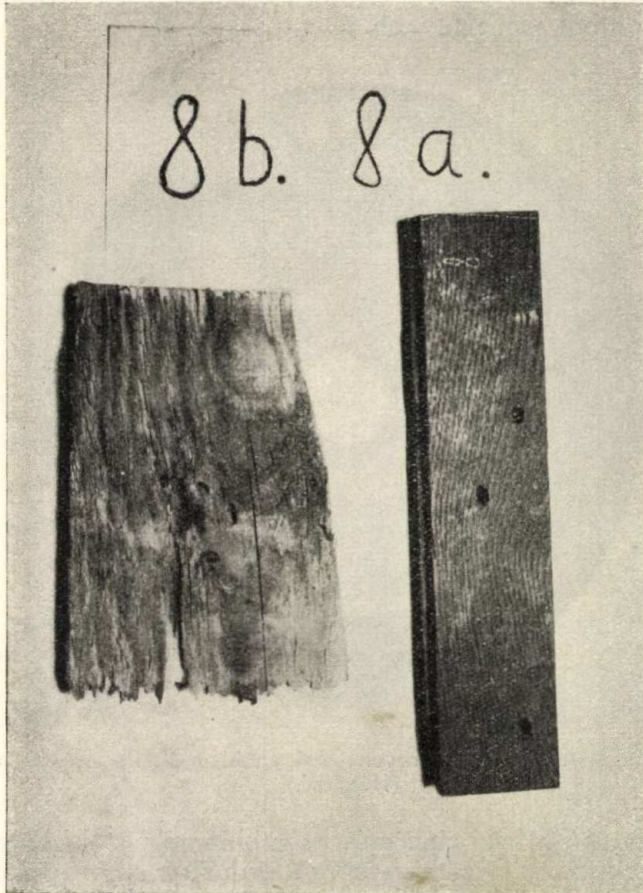
8. ábra. A Mátyás-templom régi orgonájának anobium által szétrágott rozettája. (Hátoldal.)

A szijácsbogár, a házi cincér és az anobiumok azok a legfontosabb bogarak, melyek az építész közelebről érdeklők, bár van még kívülük számos farongáló bogár, melyekre ezért nem térek ki, mert kisebb a jelentőségük és kártételük is, vagy pedig ritkán használatos fákban élnek. Ezek inkább az asztalost, bognárt, esztergályost, stb., szóval a kisebb famérettekkel dolgozó iparosokat érdeklők.

De a bogarakon kívül (Coleoptera) vannak más rovarok is, melyek a fát megtámadják, és pedig néhány darázs-, lepke- és hangyafaj.

Leggyakoribb károkozó nálunk, de még inkább északabbra, ahol sok a fenyő, a 10. ábrán látható nagy darázs (Syrex gigas). Egyike a legnagyobb rovarainknak. A nőstény 24—45 mm. hosszú és emlékeztet a lódarázsra, azonban nincs fullánkja s így az emberre nézve ártalmatlan. Hosszú, 10—15 mm-es tojócsövét nagy erővel befúrja a fába és minden fúrásnál egy-egy petét helyez el. Ha figyelembe vesszük, hogy egy

állatban közel ezer pete is van, igen tekintélyes az a munka, amit ilyenkor végez, még ha — ami a rendes eset, — nem is rakja le valamennyit. Sok állat bele is pusztul. A parányi lyukat a fán észre sem lehet venni, és csak akkor jövünk rá a bajra, mikor már a darazsak megjelennek. Itt is, mint az említett bogaraknál, a kárt a petéből kikerülő lárva okozza, mert hosszú, többnyire ívben hajlott járatot váj magának, hogy végül a fából, mint kifejlett rovar szálljon ki. A járat mintegy 20 cm.

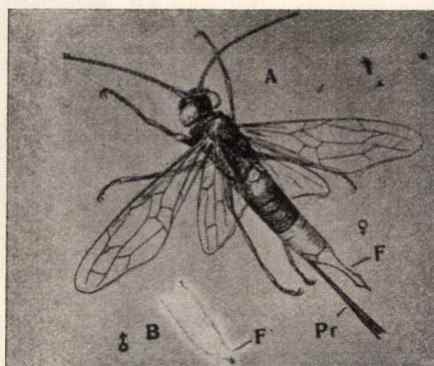

9. ábra. Darazsak által átrágott parkettaléc és annak vakpadlója.

hosszú, bár említenek ennél hosszabbat, 60—70 cm-est is. Mivel az állat kifejlődéséhez 2 évnél hosszabb idő, néha 3½ év is kell, hosszú évek után is érheti meglepetés a háztulajdonost. Ez is, mint a házi cincér, a puhafa lakója és rendszeren a vakpadlóval, ajtótokkal és párnafával kerül a házba, de ha kibújásakor keményfába ütközik, azt is átrágja, hogy a szabadba juthasson. Csak az élőfába, vagy frissen vágottba rakja a petéit s így biztos módja a tőle való mentességnek az, ha csak három évig raktározott fát használunk. Még szerencse, hogy az épületben utólag nem telepedik meg, mint a házi cincér, vagy az

anobiumok, s így legalább a negyedik évben már biztosak vagyunk tőle. Minthogy rengeteg petét rak,¹⁾ a kikelő és a padlót átfúró darazsak száma is tekintélyes lehet, de a naponta megjelenő 10—20 darázs is elég kellemetlen. Más szerkezeteknél, például póznáknál a baj nem olyan nagy, mert a darazsak kirepülésével a bajon is túl vagyunk. A 8/a. és 8/b. jelű kép (9. ábra) ilyen darazsak által átrágott parkettalécet és annak vakpadlóját mutatja a zalaegerszegi postaházból, 10. pedig magát az állatot. Rendesen a nagyobb kárt a póznákon nem is a darázs maga, hanem az utána kutató harkály okozza, mert keresés közben sokkal nagyobb lyukat vés a darázsnál.

Mint már fentebb láttuk, a puhafából kibújva, a keményfát is átrágja, sőt az esetleg felette levő szőnyegbe is csinos kerek lyukakat rág. Gaul Károly említette nekem, hogy egy ilyen esetben a szőnyegen egy nagy asztal állott. A darázs éppen az asztal lába alatt bújt ki s tovább fúrt a lábban. Még vagy 30—40 cm-t tovább fúrt felfelé. Itt, úgy látszik,

10. ábra. A nagy fadarázs. (Syrex gigas.)

megunta, és oldalt fordulva, kibújt az asztal lábából. Posztókereskedésekben és ruharaktárakban is kárt okozhat, mikor a puhafa állványból kibújva, a reáhelyezett posztót keresztülrágja. Ez történt 1911-ben egy belvárosi posztókereskedésben és Eperjesen 1893-ban a 67. gyalogezred Monturdepôt-jában. A posztónál keményebb anyagok sem tartják vissza.²⁾

A krimi háború után a visszaszolgáltatott töltényeken rágásokat, sőt lyukakat találtak. A ládában a töltények mellett megtalálták a kártevőt is. Ez a kék fadarázs (Syrex juvenis) volt. Hasonló eset a genoblei és torinoi arsenálban is előfordult.

Megesett már az is, hogy például egy pénzverdében kénsavat tartalmazó, faburkolatú, 3 mm vastag ólomlemezeket is átrágott. Ez a postánál alkalmilag akkumulátoroknál fordulhat elő.

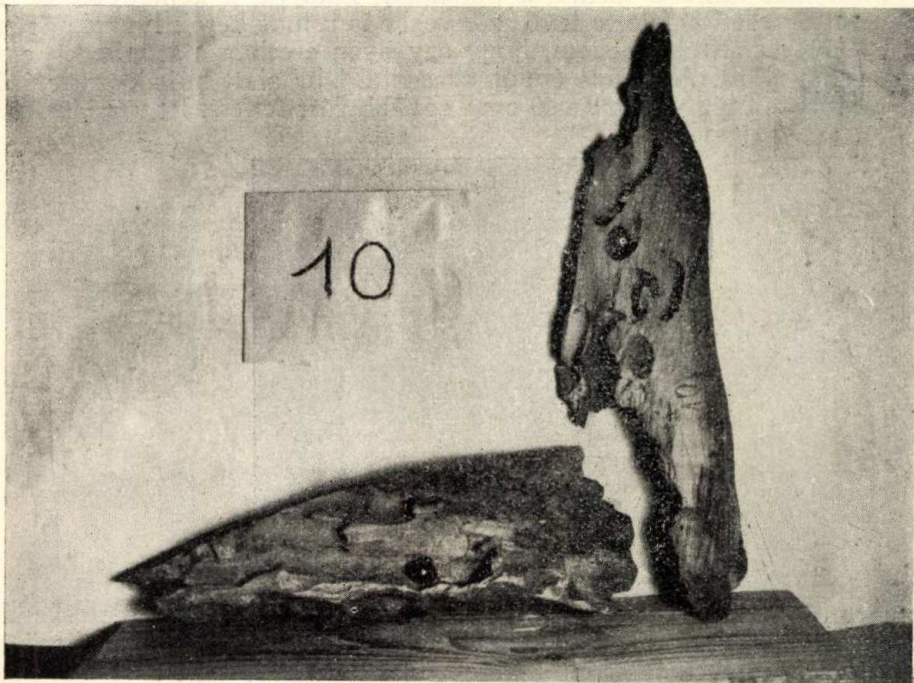
A lepkék közül két fapaszttító érdemel említést. A *cossus* *cossus* és

¹⁾ Részletes leírását adja Jablonowski József, a Term. Tud. Közlöny 542-ik számában, ahonnan a rovar rajza is való.

²⁾ Az itt felsorolt esetek a Term. Tud. Közlönyben az 542. számában vannak leírva.

a zeuzera pyrina. A hernyók rágása nagymértékű és sok fára veszedelmes, mert ezek az állatok nem olyan válogatósak, mint a bogarak. A 11. számú ábra mutat egy ilyen összerágott almafadarabot.³⁾

A sorrendben utolsónak maradtak a hangyák. Ezeknek a pusztító munkáját a 12. és 13. sz. ábrán látható alapos rágás mutatja. Ez a fadarab egy erősáramú vezeték oszlopának alján volt s a gyengült keresztmetszetű póznát a szél ki is döntötte. Ennek a károsultja, sajnos, magam voltam. Még érdekesebb a 14. számú ábra, melynél élesen látszanak a hangyarágásra jellemző üregek. Ezek az állatok ugyanis az évgyűrűk keményebb részeit és az ággöcsöt nem bántják, csak a lágyabb része-

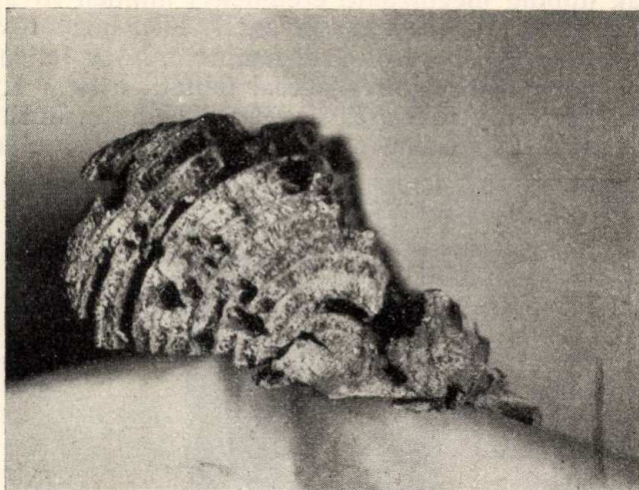
11. ábra. Hernyók által összerágott almafadarab.

ket rágják ki. Leginkább veszedelmesek a *Formica ligniperda* és a *Formica herculeana*, melyek a legnagyobb testű hangyáink. De nemcsak póznákban pusztítanak, hanem épületekbe is befészkelik magukat. Eckstein említi, hogy egy épületben 1860-ban kezdett a *formica ligniperda* rágni és minden irtási kísérlet dacára még 1913-ban is bent voltak a házban.

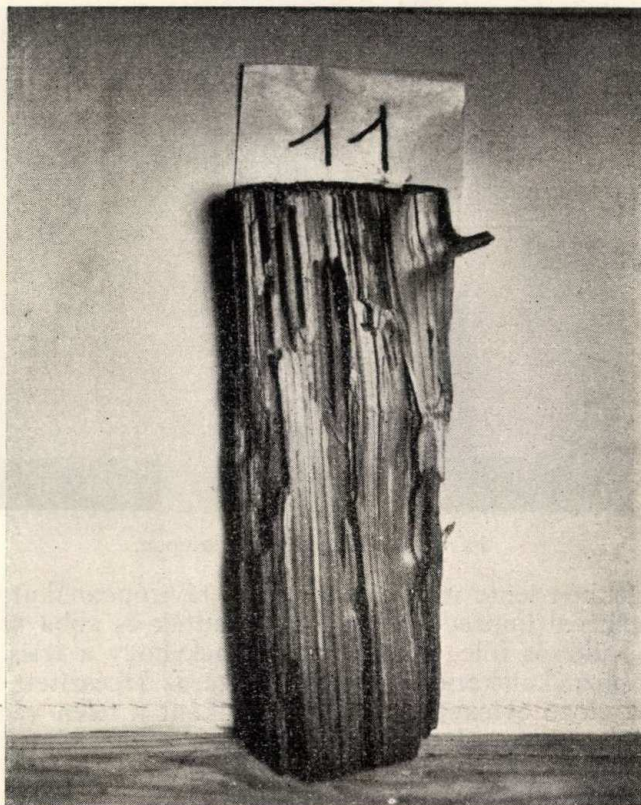
Felmerül az a kérdés, hogy hogyan lehet a rovarok rongálását megelőzni, vagy ha már fellépett, megszüntetni.

Oszlopoknál többé-kevésbé védekezünk a telítés útján a rovarok ellen is, de az épületben, különösen a szabadon maradó farészeket nem lehet feketére impregnálni, a mérgező folyadékok pedig veszélyesek és

³⁾ A nagy farongáló pilléről részletes cikk jelent meg a Term. Tud. Közlöny, április számában.

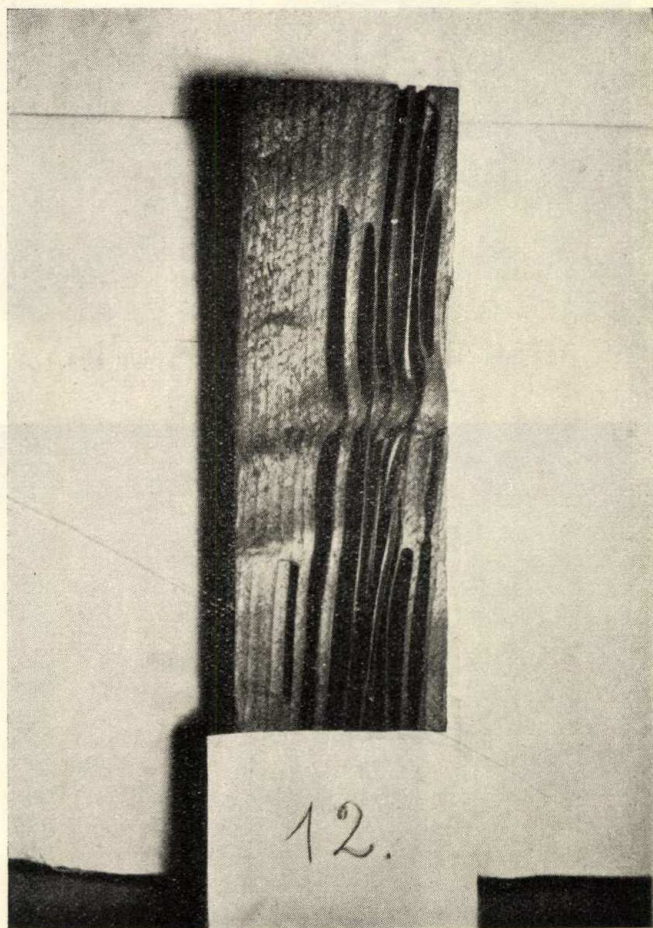

12. ábra. Hangyák által megrágott oszlop alja.

13. ábra. Hangyarágás egy oszlopon.

nem is adnak mindig megbízható eredményt minden rovar ellen, különösen, ha a fát eső éri, vagy azt kívánják tőle, hogy tovább tartson, mint a távirópózna. Közbevetőleg megemlítem, hogy feljegyzésünk van például arról, hogy nemcsak rézgáliccal telített, hanem Kyánizált oszlopokon is fellépett egy rovar, és pedig a *Xyloteron lineatus*. Giessenben az impregnáló állomáson egy ízben nagy vihar után ez a rovar

14. ábra. Hangyarágás oszlopon.

óriási tömegekben lepte meg a raktározott távirópóznákat és a m^3 -ként 12.8 kg rézgáliccal impregnált fát megtámadták és abba számtalan lyukat fúrtak. Különös főleg az volt az esetenél, hogy a friss és még csak előkészített póznákat kerülték és csak a száraz kikészített fát támadták meg, még az előző éveket is, holott egyébként a télen vágott és lehántolt fát szokta tavasszal megtámadni. Ez a rovar bámulatos gyorsan dolgozott. Már az első napon egy 1.5 m-es darabon 800, másnap már 2400 lyukat számoltak meg.⁴⁾

⁴⁾ Mahlke—Troschel 122. és 343. oldal.

Ujabbán vannak színtelen impregnáló anyagok is, ezeknek határáról azonban közvetlen tapasztalataim nincsenek, de ott, ahol az impregnálásra használt folyadék súlya is szerepet játszik, pl. repülőgépalkatrészeknél, célszerűbb a fát a rovarok ellen más úton biztosítani. Az eddigi kísérletek azt mutatták, hogy magas hőfoknak kitett és utána lakkozott fát a legcélszerűbb használni.

Kincstári épületeknél körülbelül úgy állunk ezzel, mint a biztosítás kérdésével. A rovar kár nem lehet olyan nagy méretű, hogy a biztosítás kifizesse magát. Inkább ajánlatos a puhafa padlóknak és vakpadlóknak gombák elleni impregnálása.

Az itt előadottak bizony elég kedvezőtlen színben tüntetik fel a fának építkezésnél való használhatóságát, de szerencsére ezzel is olyanformán vagyunk, mint a betegségekkel. Mindenütt vannak fertőző csírák, de azért mégsem kapja meg mindenki a betegségeket, még járvány esetén sem. Az öregedéssel járó bajok ellen pedig sem az ember, sem az építőanyagok nem védekezhetnek.

A német birodalmi posta személyzeti viszonyai.

Írta: Dr. RUTTNER BÉLA okl. közgazda, m. kir. posta segédtitkár.

Conditions de personnel des Postes du Reich.

Par le dr. Béla Ruttner, économiste diplômé, secrétaire adjoint des postes.

L'auteur fait connaître, à la base de son voyage d'études en Allemagne, l'organisation, la division, les conditions d'avancement et de traitement du personnel des Postes du Reich, de plus les principes fondamentaux et les moyens de la formation et éducation professionnelles.

Felsőbbségem megbízásából hat hetet Németországban, legnagyobbbrészt Berlinben töltöttem. A berlini egyetem egyik nyári tanfolyamának hallgatása mellett, céloim a német birodalmi posta egyes különleges szolgálatainak és berendezéseinek tanulmányozása volt. Így áttanulmányoztam a német posta önköltségszámítási rendszerét, a statisztikai és a propaganda szolgálatot, a postaminisztérium sajtószolgálatát, a pénztári és számviteli szolgálatot — különös tekintettel a kettős könyvviteli rendszerrel kombinált kamerális számviteli rendszerre, — a vagyoneértékelés, a mérleg-, a nyereség- és veszteségszámla kérdéseit, a személyzeti létszám megállapítására és a személyzettel való okoszerű gazdálkodásra vonatkozó alapelveket és rendszereket, végül a postaminisztérium segédhivatalának kezelését. E főtárgykorok mellett a személyzeti kérdésekről is tájékoztam és e cikkben főleg a német posta lényegesebb személyzeti kérdéseit ismertetem.

Mielőtt a tulajdonképeni tárgyra rátérnék, emlékeztetőül megemlítem, hogy a német birodalom közel 70 millió lelket számlál, a birodalmi posta az 1934/35. évi költségvetési adatok szerint 362.850 alkalmazottat foglalkoztatott, 63.129 postai szervvel rendelkezett, 5.570 millió levélpostai küldeményt, 266 millió csomagot, 167 millió darab

postautalványt és utánvételt 3.858 millió márka értékben szállított, személyszállító gépkocsijai 65 millió utasforgalmat bonyolítottak le, a pénzforgalom a csekküzletágban 117 milliárd márkát tett ki, 22 millió táviratot dolgozott fel, 3,134.000 távbeszélő állomással 2.041 millió helyi és 251 millió távolsági beszélgetést bonyolított le, 6,725.000 rádióengedélyest tartott nyilván és 1710 millió márkás költségvetéssel dolgozott. Költségvetése tehát majdnem kétszer akkora, mint a magyar állam költségvetése. Ezeket az adatokat azért közöltem, hogy azok az olvasónak állandóan a szeméi előtt lebegjenek, mert különben a hazai viszonyokkal való összehasonlítás alkalmával könnyen téves következtetéseket vonhat le és ítéletében helytelen utakra tévedhet.

A német posta 362.850 főnyi személyzete 3 nagy csoportra oszlik: tisztviselőkre, alkalmazottakra és munkásokra. Az egyes csoportok közötti különbségek elsősorban jogi természetűek, amennyiben azok az alkalmazás feltételeitől függenek. Számszerint a tisztviselők képviselik a legnagyobb tömeget (kb. 260.000), jelentékeny a munkások száma is (kb. 91.000), míg az alkalmazottak száma viszonylag jelentéktelen (kb. 11.000). A személyzet létszáma az 1933. évtől kezdődőleg évről-évre nő. Ez annak a következménye, hogy a birodalmi kormány legnagyobb gondja a munkanélküliség leküzdése és e cél érdekében mind a birodalmi postát, mind a birodalmi vasutat létszámuk emelésére ösztönzi. Ezzel a kérdéssel függ össze az is, hogy a minden áron való gépesítés elvével felhagytak és ma már csak ott gépesítenek, ahol ezzel az üzem feltétlenül jobb ellátását, vagy a személyzet részére munkakönnyítésket lehet elérni.

A német posta személyzete tisztán kincstári. A postamesterek és a postamesteri személyzet fogalma ismeretlen, amint ismeretlen a postamesteri hivatal fogalma is. A postahivatalok a legnagyobbtól egészen a legkisebbig kincstári kezelésben vannak. A mienkhez többé-kevésbé hasonló rendszert csak a postaügynökségeknél, a postai gyűjtőhelyeknél és a segédgyűjtőhelyeknél találhatunk. Ezeknél a szervezetnél foglalkoztatott tisztviselők száma körülbelül 37.000.

A tisztviselői személyzet 4 nagy karból áll, és pedig 1. a magasabb (főiskolai) képzettségű tisztviselőkből, 2. a minősített középfokú képzettségű tisztviselőkből, 3. az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselőkből és 4. az alsófokú képzettségű tisztviselőkből, vagyis altisztokból. Az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselők csoportjához számíthatjuk a nőtisztviselőket is. Itt jegyzem meg, hogy ez a karbeosztás nemcsak a birodalmi postánál van meg, hanem Németországban az összes állami és községi tisztviselők ugyanezekre a karokra tagozódnak.

A főiskolai képzettségű tisztviselői kar aszerint, amilyen szolgálati ágra nyerte képesítését, újból 4 csoportra tagozódik, és pedig a) postai, b) távközlési, c) gépészeti, és d) magasépítési csoportra. A postai csoportba tartozó tisztviselőktől előképzettségül a magasabb igazságügyi szolgálatra előírt nagy államvizsgát (bírói képesítést), a távközlési és a gépészeti csoportba tartozóktól a távközléstechnikai, illetőleg gépészmérnöki fővizsgát (oklevelet), míg a magasépítési csoportba tartozóktól a kormányépítómesteri vizsgát követelik meg. Minthogy a távközlési és a gépészmérnök tisztviselők a saját szakukat illetőleg közigazgatási teendőket is végeznek, alkalmaztatásuk után két évig mint elő-

KIR

A. H.

adók (Postreferendar) előkészítő szolgálatra osztatnak be, amely után a posta részére előírt magasabb közigazgatási vizsgát kell letenniük. A magasépítési képzettségű tisztviselők részére külön közigazgatási vizsga nincs rendszeresítve. A postai csoport tisztviselői alkalmaztatásuk után mindjárt, a távközlési és a gépészeti csoport tisztviselői pedig a magasabb közigazgatási vizsga letétele után mint „Postassessor“-ok nyernek alkalmazást, amely állás ideiglenes jellegű és nem tartozik a költségvetésileg rendszeresített állások közé ugyanúgy, amint a magasépítési csoport részére rendszeresített kormányépítőmesteri állás sem. Mint „Postassessor“ általában 2—3 évet kell eltölteni, és csak ezután kerülnek a tisztviselők a költségvetésileg rendszeresített első állásba, amidőn postatanácsossá, illetőleg posta építési tanácsossá nevezik ki őket.

A minősített középfokú képzettségű tisztviselői kar ugyanazokra a csoportokra oszlik, mint a főiskolai tisztviselői kar. A megkövetelt előképzettség a postai csoport részére felsőfokú érettségi vizsga (Abitur), a távközlési és a gépészeti csoportok részére alsófokú érettségi bizonyítvány, két évi gyakorlat és a felsőgépészeti (felsőipari) iskola érettségi bizonyítványa. Az építési csoport tagjaitól alsófokú érettségi vizsgát, valamely építőipari iskola érettségi bizonyítványát és két évi gyakorlatot követelnek meg. Közbevetőleg jegyzem meg, hogy Németországban a középiskolák (gimnázium, reálgimnázium, reál, stb.) 9 évfolyamúak. A hatodik év után esedékes az alsófokú érettségi (Obersekundareife), a kilencedik év után a felsőfokú érettségi, (Primareife, Abitur). A postai csoportban 3, a többi csoportban pedig 2—2 évi előkészítő szolgálat után esedékes a minősített középfokú képzettségű tisztviselői karra előírt posta, távközlési, gépészeti, illetőleg magasépítési közigazgatási vizsga, amelynek sikeres letétele után a jelöltek ideiglenes minőségű postagyakornokok, műszaki távírógyakornokok, műszaki építőgyakornokok, illetőleg posta építési gyakornokok lesznek. A gyakornoki állás szintén nem tartozik a költségvetésileg rendszeresített állások közé. Ezt a tisztviselők 2—3 évi gyakornokoskodás után, mint postafelügyelők, műszaki postafelügyelők, illetőleg postaépítési felügyelők érik el. Itt jegyzem meg, hogy a távközlési csoportban igen nagy személyzeti hiány van, úgy, hogy a rendszeresített állások többségét, — megfelelő előképzettségű tisztviselők hiányában, — még mindig nem tudták betölteni.

Az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselő kar postai, műszaki távközlési, gépészeti és gépkocsiszolgálati csoportokra tagozódik. A felvételüket kérők a postai szakon az első vagy másodfokú záróvizsgát, a műszaki távközlési szakon az elemi iskola elvégzését, mint elektromechanikus 3 évi inaskodást, a segédvizsgát, valamint próbamunka elkészítését, a gépészeti szakon az elemi iskola elvégzését, a gépépítési vagy géplakatosi ipar tanultságát és a segédvizsga letételét, a gépkocsiszolgálati csoportban pedig ugyancsak a népiskola elvégzését, 3 évi lakatosinaskodást, a segédvizsga letételét és egy évi gyakorlatot tartoznak igazolni. A jelöltek pályájukat mint kezelők kezdik meg és a postai szakon egy évi, a távközlési szakon pedig két évi előkészítő szolgálat után megkísérelhetik az asszisztensi, illetőleg a távíró üzemvezetői vizsga letételét. A vizsga sikeres letétele után a postai csoport tisztviselői külön gyakorlati idő nélkül mint „Postaasszisztensek“ költségvetésileg

rendszeresített állásba kerülnek. A műszaki távközlési szak tisztviselői a költségvetésileg rendszeresített első állást mint távíró üzemvezetők érik el, azonban a vizsga letétele után még mint ideiglenes minőségű távíró műszerészeknek gyakorlatot kell folytatniok. A gépészeti és a gépkocsiszolgálati szak tisztviselői két, illetőleg egy évi előkészítő szolgálat után külön vizsga nélkül ideiglenes minőségű segédgépészek, illetőleg segédgépocsivezetők lesznek és megfelelő gyakorlati idő után jutnak be mint gépészek vagy gépkocsivezetők a költségvetésileg rendszeresített legalacsonyabb állásba.

A távíróépítési szolgálatra az egyszerű középfokú és az alsófokú képzettségű tisztviselők részére külön szabályok vannak előírva. E szakon két csoport van, az egyik növendékek, a másik munkások és iparosok számára. A növendékektől az elemi iskola elvégzésének igazolását követelik meg, 3 évi távíróépítési inaskodás után a növendékek távíróépítési segédvizsgát tehetnek, amelynek sikeres letétele után, mint építési vonalfelügyezők, a szakukra megállapított legalacsonyabb rendszeresített állásba juthatnak. A munkásoktól és az iparosoktól iskolai előképzettséget nem követelnek, az iparosoknak csak a segédi oklevelet kell bemutatniok. Az iparosokat 5, a munkásokat 8 évi előkészítő szolgálat után bocsátják a segédi vizsgára, amelynek letétele után éppen úgy vonalfelügyezők lesznek, mint a növendékek.

Az alsófokú képzettségű tisztviselői kart, vagyis az altiszteket, kizárólag csak a postaszolgálatban alkalmazzák. E karban is 3 csoport van és pedig a postaküldönc-növendékek, az üzemi munkások és a postaküldöncök csoportja. Az első két csoportba tartozók elemi iskolai előképzettséget tartoznak igazolni, míg a postaküldöncöktől iskolai végzettséget egyáltalában nem követelnek. A postaküldöncnövendékek vagy ebben a minőségben, vagy mint segédkalauzok 20 éves korukig, de legalább 3 évig előkészítő szolgálatot teljesítenek, majd a gyakorlati idő eltelte után mint postakalauzok kerülnek költségvetésileg rendszeresített állásba. Hasonló a helyzet az üzemi munkások csoportjában is, míg a postaküldöncök csoportjába tartozók vagy mint üzemi munkások, vagy mint valamely postaügynökség segéderői rójják le előkészítő szolgálatukat, hogy azután postaküldöncként költségvetésileg rendszeresített állásba kerülhessenek.

Amint már említettem, a nőalkalmazottak az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselői karba sorozhatók. Ezekről jó elemi iskolai végzettséget és a lyceum második osztályának elvégzését követelik meg. Pályájukat mint kezelőnők kezdik és két évi előkészítő szolgálat után tarthatnak igényt ideiglenes minőségű postasegédi, majd további gyakorlat után a költségvetésileg rendszeresített állást képviselő asszisztensi kinevezésre.

Ami az egyes tisztviselői karok rendszeresített állásainak szám- szerű összetételét illeti, leggyengébben a főiskolai tisztviselők kara van képviselve (kb. 1.700 fővel), míg a minősített középfokú képzettségű tisztviselők kb. 35.500, az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselők kb. 29.500 és az alsófokú tisztviselők kb. 100.300 főt számlálnak. Fel- tűnő a magasabb képzettségű tisztviselők viszonylag alacsony száma, amelynek magyarázata abban rejlik, hogy ezek a tisztviselők a többi kar tisztviselőinél lényegesen nagyobb fizetést kapnak és így számu-

kat a lehetőség határain belül korlátozni igyekeznek. Ezzel a kérdéssel függ össze az is, hogy a főiskolai képesítésű előadók mind a központi, mind a középfokú igazgatásnál körülbelül olyan szerepet töltenek be, mint nálunk az ügyosztályvezetők. Minden egyes előadónak külön irodája van, amelyben irodai tisztviselői minőségben, — a munkakörteől függően — 2—8 minősített középfokú tisztviselő van beosztva. Az ügydarabokat az előadó utasításai szerint a beosztott irodai tisztviselők dolgozzák fel, a felelősséget azonban teljesen az előadó viseli. Mint-hogy ezzel a rendszerrel az előadó minden aprólékos munkától mentesül, munkaidejének legnagyobb részét a szakirodalom, közgazdasági, közlekedéspolitikai, és egyéb szakbavágó könyvek és folyóiratok tanulmányozására fordíthatja, amelyekkel bőven ellátják. Az előadó ily módon állandóan kapcsolatban marad az étellel és mindjárt megláthatja, hogy az olvasottakból mit tud az ő munkakörében hasznosítani, mit és hol kell megváltoztatni vagy elhagyni, vagy mit kell újat alkotni. Az előadó tehát tisztán csak tervező agymunkát végez, az aprólékos részletek kidolgozása irodai tisztviselőinek a feladata.

A német postán és általában az egész német tisztviselői karban az a sok rangfokozat, mint nálunk teljesen ismeretlen. A legtöbb karban 2, legfeljebb 3 rangfokozat van. Az az általános elv érvényesül, hogy az első rangfokozaton kívül, amelyet a tisztviselők a költségvetésileg rendszerezített állásba történő kinevezésük alkalmával érnek el, legyen legalább még egy előlépési, illetőleg kinevezési alkalom. Az a cél, hogy ezt a második rangfokozatot a tisztviselők ne túlságosan későn ériék el, hogy már fiatal korban serkentse őket az a tudat, hogy szorgalmukkal és kiváló munkaeredménnyel ebbe a második fokozatba viszonylag fiatalon bejuthatnak. A harmadik rangfokozat az egészen kiváló tisztviselők részére van fenntartva, hogy azok soronkívül, olyan életkorban kerüljenek vezető állásba, amidőn munkaerejük és alkotóképességük tetőpontján állanak.

A magasabb képzettségű tisztviselők pályájukat — amint ezt már említettem, — mint postatanácsosok, illetőleg a magasépítési csoportban, mint postaépítési tanácsosok kezdik meg. A második fokozatot a postafőtanácsosi (posta építési főtanácsosi), a harmadik fokozatot pedig a miniszteri tanácsosi, esetleg kerületi elnöki, vagy a legjobb esetben a miniszteri igazgatói rang képviseli. A miniszteri igazgatói (miniszteri osztályvezető) rang után az államtitkár következik. Meg kell azonban jegyezmem, hogy az előhaladás távolról sem oly könnyű, mint ahogy az e leírásból látszik. A kinevezett postatanácsosok először mint hivatalvezetők, esetleg mint helyettesek, néhány évet postahivataloknál töltenek el. Hogy ezt a német postánál milyen komolyan veszik, legjobban bizonyíthatom az 1934/35. költségvetési előirányzattal, amely szerint a rendszerezített 1.060 postatanácsosból 404 postahivataloknál teljesített szolgálatot, míg az igazgatásra 656 jutott. Postafőtanácsosi állás 501 van; ebből 157 postahivataloknál, míg a többi az igazgatásnál van rendszerezítve. A további előhaladás lehetősége attól függ, hogy a főtanácsos — ha még szolgálatot teljesít, — milyen beosztásban van. Lehet belőle valamely birodalmi postaigazgatóságnál ügyosztályvezető (Abteilungsdirektor), valamelyik kisebb igazgatóság elnöke, ha pedig a minisztériumban van, miniszteri tanácsos. A miniszteri tanácsosokból ke-

rülnek ki azután a nagyobb igazgatóságok elnökei és a minisztériumi ügyosztályvezetők, rangjuk szerint miniszteri igazgatók. A kerületi elnökök rendszerint a minisztériumi tisztviselők közül kerülnek ki. A miniszteri tanácsosok és az elnökök száma 129, a miniszteri igazgatóké 6, és a státusba tartozik még egy államtitkár is. Az 1.697 főt számláló magasabb képzettségű tisztviselői karból végeredményben 71 a központi igazgatásnál (minisztériumban), 1.065 a középfokú igazgatásnál és 561 a postahivataloknál teljesített szolgálatot. Ez az 1934. évi állapot, mert én a minisztériumban 85 főiskolai képzettségű és rendszerezített állásra kinevezett tisztviselőt számláltam. Nagynak látszik a postahivataloknál szolgálatot teljesítő főiskolai végzettségű tisztviselők száma, figyelembe kell azonban venni, hogy 486 postahivatal magasabb képzettségű tisztviselő vezetése alatt áll és a legnagyobb postahivataloknál a vezetőhelyettesi állást is ilyen tisztviselők töltik be. Az, hogy az egyes postahivatalok vezetői állását milyen karba tartozó és milyen rangú tisztviselővel kell betölteni, szabályozva van. (Munkahely kataszter.)

A minősített középfokú tisztviselőknél a felügyelői rang után mint második fokozat a főfelügyelői, és mint harmadik fokozat a hivatali tanácsosi rang következik. E karból kerülnek ki az igazgatási szervek (minisztériumok, igazgatóságok) irodáinak vezetői és előadói, továbbá a kisebb hivatalok vezetői és a nagyobb hivatalok vezetőhelyettesei.

Az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselői kar postacsoportjában a postaasszisztensekből postatitkárok vagy postagondnokok, a távközlési csoportban a távíró üzemvezetőkől távíró üzemesterek, majd külön vizsga letétele után főüzemesterek lehetnek. A gépészeti csoportban a gépészek az üzemvezetői vizsga letétele után üzemvezetővé, majd a legmagasabb rangba gépmesterré léphetnek elő. A gépkocsiszolgálati csoportban a második rangfokozatot — ugyancsak külön vizsga után — az üzemvezetői rang, a legmagasabbat pedig az üzemesteri rang képviseli. A távíróépítési szolgálatban a vonalfelügyelők az asszisztensi vizsga letétele után távíró asszisztenssé, majd távíró-titkárrá nevezhetők ki.

Az alsófokú képzettségű tisztviselői karban a költségvetésileg rendszeresített első állást a postakalauz, illetőleg a postaküldönc, a második rangfokozatot a főkalauz, illetőleg a kalauz képviseli. Az altisztek azonban még magasabb rangot is elérhetnek, amennyiben az asszisztensi vizsga letétele után asszisztensek, majd postatitkárok, illetőleg postagondnokok lehetnek.

A nőalkalmazottak ugyanúgy, mint az egyszerű középfokú tisztviselők, második rangfokozatként a postatitkári rangot érhetik el. A nő-tisztviselők a csekk- és távbeszélőhivatalokban, kisebb postahivatalokban, valamint irodákban vannak foglalkoztatva. A postahivatalok felvételi szolgálatát mindenütt férfi tisztviselők látják el. A nőalkalmazottak száma évről-évre apad. Míg az 1922. évben még 67.200 női munkatartottak nyilván, addig ez a szám az 1934. év végén már 33.400-ra apadt.

A rangfokozatoknak ez a csekély száma azt a látszatot keltheti, hogy a tisztviselőknek ugyanabban a fizetési osztályban hosszú időt kell eltölteniök és így hosszú ideig maradnak ugyanannak a fizetésnek

az élvezetében. Ez azonban nem így van. Mert ha igaz is, hogy egy-egy rangosztályban a várakozási idő hosszú, ez a fizetésre vonatkozólag nem áll, mert a fizetés — eltérőleg a mi rendszerünktől — minden évben emelkedik. Ez az egyik lényeges különbség a magyar és a német illetményrendszer között, míg a másik nagy különbség az, hogy Németországban a különböző tisztviselői karok nincsenek egy közös fizetési osztályba besorozva, hanem minden kar külön illetménycsoportba tartozik. Míg tehát nálunk pl. a titkár, a felügyelő és a főellenőr egyformán a VIII. fizetési osztályba tartozik és e szerint illetményei is egyformák, addig Németországban mindegyik kar részére más és más illetmények vannak megállapítva. Az idézett példával kapcsolatban tehát a titkár lényegesen magasabb fizetést kap, mint a felügyelő, a felügyelő pedig, mint a főellenőr. Németországban ugyanis igen erősen kidomborítva az az elv érvényesül, hogy a minősített teljesítmény lényegesen magasabb díjazást is érdemel.

Az illetmények a törzsfizetésből, a lakbérpótlékból és az egyes városokra, illetőleg körzetekre (számszerint 12) megállapított helyi külön pótlékból tevődnek össze. Ez a helyi különpótlék a törzsfizetés 3%-a és 5%-a között váltakozik. Az egész tisztviselői személyzet az ellátatlan gyermekek után — 21 éves korig bezárólag — havi 20 márka családi pótlékban részesül. A 16 és 21 év közötti életkorú gyermekek után a családi pótlékot általában abban az esetben engedélyezik, ha a gyermek iskolába jár, vagy havi jövedelme a 30 márkát nem haladja meg. A postaminisztériumba beosztott tisztviselők, hasonlóan a többi minisztériumok tisztviselőihez, úgynevezett minisztériumi pótdíjban részesülnek. Ennek az összegnek a nagysága karok szerint különböző, az egyes karokon belül azonban rangfokozatra való tekintet nélkül egyforma. E pótdíj a magasabb képzettségű tisztviselői karban évi 800, a minősített középfokú képzettségű tisztviselői karban évi 600, az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselői karban évi 400 és az altiszti karban évi 300 márka. A felsoroltakon kívül a személyzet más természetű fizetésben nem részesül. Üzemi jutalék, vagy más hasonló természetű jövedelme a személyzetnek nincsen, sőt teljesen ismeretlenek a féláru menetjegy váltására jogosító vasuti arcképes igazolvány, az élelmiszert tartalmazó csomagok szállítására, valamint a távbeszélő belépési és alap-, illetőleg előfizetési díjakra vonatkozó kedvezmények is. A kedvezmények a régebbi időben is eléggé korlátozottak voltak, a Harmadik Birodalom pedig szigorúan az egyforma elbánás elvén áll és ezért csak olyan kedvezményeket ismer, amelyek az előírt feltételek fennforgása esetén a birodalom valamennyi polgárát megilletik. Ami pl. a vasuti menetdíjakat illeti, ezeket a vasutasok is teljes egészükben tartoznak megfizetni, mindösze az a kedvezményük van, hogy évente egyszer ú. n. szabadságjegyet kapnak, amellyel állomáshelyüktől egy általuk meghatározott helyre és vissza díjmentesen utazhatnak.

A törzsfizetés lényegesen magasabb, mint nálunk, ami az alábbi adatokból is kitűnik. A magas állásokban fizetési fokozatok nincsenek, a középső állások átlag 5—7, az alacsonyabb állások pedig 10—11 fizetési fokozattal rendelkeznek.

- a) Az államtitkár fizetése évi 24.000 márka.
- b) A minisztériumi igazgató fizetése évi 18.000 márka.

c) A berlini, drezdai, düsseldorfi, hamburgi, kölni és stuttgarti igazgatóságok elnökeinek fizetése évi 17.000 márka.

d) A birodalmi központi postahivatal, valamint a breslauer, chemnitzi, dortmundi, erfurti, majnafrankfurti, hannoveri, karlsruhei, kö-nigsbergi, lipcei, müncheni, nürnbergi és speyeri igazgatóságok elnökei-nek fizetése évi 16.000 márka.

e) A többi igazgatóságok elnökeinek fizetése évi 14.000 márka.

Az a), b) és c) pontok alatt felsorolt tisztviselők a már említett kü-lön helyi pótlékon kívül még évi 2.100 márka, a d) és e) pont alattiak pedig 1.680 márka lakbérpótlékban részesülnek.

A miniszteri tanácsos fizetését az első évben 8.400 márkával kezdi, a második fokozatban 9.500, a harmadikban 10.600, a negyedikben 11.600 és az ötödikben 12.600 márka évi fizetésben részesül, amelyhez még évi 1.680—2.100 márka lakbérpótlék jár.

A postafőtanácsosok (építési főtanácsosok) fizetése évi 7.000 már-kával kezdődik, a negyedik fokozatig évi 500 márkával, a negyedik és hetedik fokozat között pedig évi 400 márkával emelkedik, úgy hogy a hetedik (utolsó) fokozatban évi 9.700 márkát ér el, amelyhez lakbér-pótlék címén még évi 1.320 márkát kell hozzászámítani. Figyelemre méltó, hogy a főtanácsosok fizetése a negyedik fokozattól kezdődően magasabb, mint a miniszteri tanácsosok kezdő fizetése. Ez azt a célt szolgálja, hogy azok a tisztviselők, akik valamilyen oknál fogva a fő-tanácsosi rangnál nem juthatnak tovább, fizetésben azért emelkedhes-senek. Ez a kereszteződés a többi rangosztályok fizetésénél is megvan.

A postatanácsosok, amely rang a főiskolai képesítésű tisztviselők részére kezdő állást jelent, az első évben 4.800 márka fizetést kapnak, ez a fizetés a hetedik fokozatig évi 400 márkával, a hetedikétől a tizen-egyedikig évi 300 márkával emelkedik, úgy hogy a fizetés a tizenegyedik fokozatban évi 8.400 márkát ér el. A lakbérpótlék évi 960 és 1.320 márka között váltakozik. Egy Berlinben állomásozó kezdő, nőtlen postataná-csos, aki körülbelül 26—28 éves életkorban van, havonta tehát 492 márka fizetésben részesül.

A postahivatali tanácsosok, akik a minősített középfokú végzett-ségű tisztviselők csoportjában a legmagasabb rangfokozatot érték el, kezdő fizetésként évi 4.800 márkát kapnak, tehát ugyanannyit, mint a főiskolai karba tartozó tisztviselők legalacsonyabb csoportja, a posta-tanácsosok. Fizetésük a hetedik fokozatig évi 400 márkával, a nyolca-dik és kilencedik fokozatban pedig évi 300 márkával emelkedik, úgy, hogy az utolsó fokozatban évi 7.800 márka fizetést élveznek. A lak-bérpótlék évi 960 és 1.320 márka között mozog.

A főfelügyelők csoportja fizetését évi 4.100 márkával kezdi és a 4.400, 4.700, 4.950, 5.200 és 5.500 márkás fokozatokon keresztül jut el legmagasabb fizetéséhez, évi 5.800 márkához. A lakbérpótlék évi 960 márka.

A postafelügyelők — a minősített középfokú tisztviselők kezdő állása — kinevezésük első évében 2.800 márka fizetésben részesülnek. A fizetési osztályon belül 11 fokozat van. A negyedik fokozatig a fi-zetés évi 250, az ötödiktől a tizenegyedik fokozatig pedig évi 200 már-kával emelkedik. Az elérhető legmagasabb fizetés e rangosztályon belül évi 5.000 márka, amelyhez még évi 960 márka lakbérpótlék járul.

Az egyszerű középfokú képzettségű tisztviselők karában a fizetések — bár jelentéktelen mértékben, — csoportonként is változnak. Mint legjellegzetesebbet, csak a postai csoportot említem meg. E csoportban a legmagasabb rangot a postatitkár, vagy postagondnok képviseli, aki fizetését évi 2.350 márkával kezdi. A fizetés a hatodik fokozatig évi 150 márkával, azontúl pedig évi 100 márkával emelkedik, hogy a tizenegyedik fokozatban 3.500 márkát érjen el. A lakbérpótlék évi 720 márka.

Ebben a karban kezdőnek számító postaasszisztens 2.000 márka kezdőfizetéssel rendelkezik, e fizetést azonban a hatodik fokozatig évenként 90 márkával, a hetedik és nyolcadik fokozatban pedig 80—80 márkával javítják, úgy, hogy a rangosztályban elérhető legmagasabb fizetés évi 2.700 márkát, a lakbérpótlék évi 720 márkát tesz ki.

Az alsófokú képzettségű tisztviselők közül azok, akik az asszisztensi vizsgát sikerrel leteszik, asszisztensek, majd postatitkárok lehetnek, és ekkor természetesen az erre a rangra megállapított fizetésben részesülnek. E vizsga nélkül az alsófokú karban legmagasabb rangként a főkalauzi állást lehet elérni, amelyben a legkisebb fizetés évi 1.600 márka. Ez évenként 90 márkával emelkedik, úgy hogy az utolsó fokozatban a fizetés már 2.400 márkát tesz ki. A lakbérpótlék évi 524 és 720 márka között váltakozik.

Az alsófokú képzettségű tisztviselői karban, de általában is, a legalacsonyabb rang a postakalauzé, illetőleg a postaküldöncé. Az előbbi évi 1.500 márka fizetéssel kezdi pályáját, az első hét fokozatban fokozatonként 90 márka, az utolsó két fokozatban pedig 80—80 márka fizetésjavítást kap, úgy hogy a legmagasabb fizetés, amelyet elérhet, évi 2.200 márkát tesz ki. A postaküldönc ugyancsak 1.500 márkával kezdi, de a páros fokozatokban (2, 4, 6, 8) 80 márkával, míg a páratlanokban (3, 5, 7. és 9) 70 márkával ugrik, úgy hogy csak évi 2.100 márkát érhet el.

A költségvetésileg rendszeresített állásra történő kinevezés előtti előkészítő és gyakorlati szolgálat díjazása ugyanolyan rendszer szerint történik, mint a kinevezett tisztviselőké, de a fizetés természetesen alacsonyabb. Így pl. a főiskolai képzettségű tisztviselők az első két évben évi 4.000, a harmadik és negyedik évben 4.250 és az ötödik évben 4.500 márkát, a minősített középfokú tisztviselők ugyanebben az időben évi 2.350, 2.500, illetőleg 2.650 márkát kapnak.

A német birodalom városai és községei ugyanúgy lakbérosztályokba vannak sorozva, mint nálunk; én egyszerűség kedvéért mindenütt a legmagasabb lakbérpótléket vettem alapul. Itt jegyzem meg azt is, hogy Berlinben a főberleti lakások, legalább is a mi viszonyainkhoz képest, olcsók. Egyik ismerősöm a város középpontjától gyorsvasuton körülbelül 20 perc távolságra, igen szépen fásított helyen, egy igen szép ház harmadik emeletén lakott. A lakásért, amely 3 és fél szobából állott, havi 70 márka bért fizetett. A lakás természetesen minden mellékkeliséggel és beépített mosogatóval és öblögetővel van felszerelve. (Félszobának nevezik a berliniek azokat a szobákat, amelyeknek méretei 5×5 méternél kisebbek.)

A fizetéseket épúgy, mint nálunk, különböző levonások terhelik, és amit itt az összeg nagyságáról előadtam, ma tulajdonképpen csak papiroson van meg, mert a fizetéseket 1930 február 1-jén első ízben, de

azóta már többször is csökkentették, az adókat ellenben emelték. Az így megtakarított összeget azokra a nagy munkákra fordítják, amelyekkel az idegen Németországban lépten-nyomon találkozik és amelyek feltétlenül hozzájárultak ahhoz, hogy a munkanélküliek száma az 1933. évi több mint 7 millióról a f. évi augusztus hó végi adatok szerint 1,019.000-re csökkent.

A tisztviselői személyzet nyugdíjjogosult. A nyugdíj nagysága, úgy mint nálunk is, a tényleges szolgálatban eltöltött évek számától függ. Betöltött 10 évi, vagy ennél rövidebb szolgálat után az utoljára élvezett fizetésnek 35%-át adják nyugdíjképen, azontúl egész a betöltött 25. szolgálati évig a nyugdíj évenként 2%-kal, majd 25 év után évenként 1%-kal emelkedik. A nyugdíj a tényleges szolgálatban eltöltött időre való tekintet nélkül a tényleges szolgálatban utoljára élvezett fizetés 80%-át nem haladhatja meg. Ezt a 80%-ot 40 évi szolgálat után lehet elérni.

Az özvegyi nyugdíj 60%-át képezi annak az összegnek, amelyet az elhalt férj nyugdíjként élvezett, vagy élvezett volna, ha már nyugdíjban lett volna. Vagyis, ha a férj tényleges szolgálatban halt is el, az özvegyi nyugdíjat nem a tényleges szolgálatban élvezett fizetés, hanem a tényleges szolgálat utolsó napján esedékes nyugdíj alapján számítják ki.

A nevelési járulék félárva után az özvegyi nyugdíj egyharmad része, teljes árva után pedig egyharmad része. Az özvegyi nyugdíj és a nevelési járulék együttes összege a kiszámítás alapját képező nyugdíj összegét nem haladhatja meg.

A német posta személyzeti viszonyairól vázlatosan megrajzolt kép nem lenne teljes, ha a személyzet felvételénél és kiválasztásánál követett alapelveket, valamint a kiképzés rendszerét legalább is kivonatossan nem ismertetném.

A különböző karokra előírt iskolai előképzettségről már beszéltem. Mindössze annyit tartok szükségesnek még megemlíteni, hogy az előírt előképzettséghez szigorúan ragaszkodnak és az annál magasabb képesítést époly hibának tekintik, mintha az érdekelt a megkövetelt színvonalat nem érné el. Az a felfogás érvényesül ugyanis, hogy a szükségesnél magasabb képesítés azzal a hátránnyal jár, hogy a jelölt csak későn kezdheti meg pályáját, másrészt azonban és ez fontosabb, hogy a magasabb képesítés és az annál alacsonyabbrendű munkakör közötti különbség előbb-utóbb elégedetlenségre vezet. Felvételeknél — elegendő jelentkezés esetén — mindig a legjobbakat választják ki. Ez azonban nem jelenti egyúttal azt is, hogy ezek a legjobb bizonyítvánnyal rendelkezők közül kerülnek ki, mert az a vélemény, hogy a bizonyítvány csak a megfelelő elméleti képességről és szorgalomról tanúsít, ez pedig még távolról sem elegendő. A Harmadik Birodalom a tisztviselői kart egészen más elveken építi fel és a súlypontot a jellemtulajdonságokra helyezi. Fennen hirdetik, hogy aktamolyokat, előíratok, simlik alapján dolgozó tisztviselőket, akik a felelősségtől és a néptől irtóznak, nem használhatnak. Olyan tisztviselői karra van szükség, aki sziklaszilárdan a való életben áll, amely bátran, örömmel viseli a felelősséget és teljes szívvel a népen, a népközösségen csüng. Ezért támogatják és mozdítják elő a testnevelést is, mert az a megkívánt jellemtulajdonságokat,

KIR.

A.M.

az önmérséklést, a harcos szellemet és az akaratot a legvégsőig való kitartásra fejleszti. Igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy a tisztviselői kar a népközösség gondolatától teljesen át legyen itatva. Szükségesnek tartják ezt már csak azért is, mert a postatisztviselői kar — az intézet természeténél fogva — a néppel állandó érintkezésben van és így az üzem kifogástalan működése az állami gépezetben attól függ, hogy személyzete a nemzeti közösség gondolatát mennyire szívta magába. Büszkén emlegették, hogy ma már nincs szükség udvariasságra figyelmeztető rendeletek kiadására, mert a személyzet annyira a közösség gondolatában él, hogy az udvariasságot, a legegyszerűbb és a legszegényebb embertársával szemben is, legegyszerűbb kötelességének érzi. Már a felvételeknél is igen nagy súlyt helyeznek a jelöltek nemzeti megbízhatóságára. A gyakorlatban ezt a megbízhatóságot igazoltnak tekintik, ha a jelölt a megkövetelt egyéb jellemtulajdonságokkal rendelkezik és valamelyik nemzeti szellemű egyesületnek tagja.

A kiképzés és továbbképzés tengelyében egyfelől a jellemképzés, vagyis az egyéniségnek a kialakítása, másfelől a szakképzés áll. A szakképzésnél nem annyira a szabályok bemagolására, hanem inkább az összefüggések, tehát a szélesebb látókör elsajátítására fektetik a fősúlyt. Ezzel kapcsolatban átdolgozták a kiképzési és vizsgarendszert is, mert azt akarják elérni, hogy a jelölt ne a vizsgára, hanem életpályájára készüljön. Ennek a célnak érdekében a nagy vizsgák anyagát több részre osztották szét, úgy hogy jelenleg a magasabb és a minősített középfokú végzettségű tisztviselők kiképzése a következő fokozatokra tagozódik:

- a) Elővizsga (szóbeli és írásbeli),
- b) Gyakorlati szolgálat,
- c) Kidolgozandó házfeladat és
- d) Záróvizsga.

Az elméleti kiképzés tudományos szemináriumokon, közigazgatási, műszaki és egyéb tanfolyamokon történik.

A személyzet továbbképzése a szakismeretek fejlesztését, különleges munkakörök ellátására alkalmas személyzet nevelését, a műszaki berendezések fejlődésének ismertetését és idegen nyelvek elsajátításának célját szolgálja. A továbbképzés vázlata a következő:

1. Beosztott tisztviselők továbbképzése.

a) *A hivatal (osztály) vezető közvetlen megbeszélései a beosztott tisztviselőkkel.* E megbeszélések célja a kezelésnél előforduló hibák és szabálytalanságok okainak felderítése, hogy azok a jövőben elkerülhetők legyenek.

b) *Rendszers előadások tartása.* Ezeknek céljuk, hogy az egész személyzet általános szakismereteit megfelelő színvonalon tartsák és egyöntetűen fejlesszék.

c) *A személyzet foglalkoztatásának tervszerű szabályozása.* Célja: széleskörű ismeretekkel rendelkező, különböző munkahelyeken egyforma jó eredménnyel használható személyzet nevelése.

d) *Tanfolyamok postaasszisztensek részére.* Céljuk: az érdekelt személyzet továbbképzése a nehezebb, szélesebb látókört igénylő munkahelyek ellátására.

2. Hivatal (osztály) vezetők és igazgatási tisztviselők továbbképzése.

a) *Rendszeres megbeszélések.* Céljuk: Áttekintést adni az általános

összefüggésekről, az egyes szolgálati ágak fejlődéséről és követelményeiről. A munkakörök változtatása, helyettesítések és kiegészítések, megbízások kiképzési és továbbképzési feladatokkal. Ilymódon vélik elkerülni, hogy a magasabb állásokban lévő tisztviselők egyoldalúvá váljanak.

b) *Gyorsírási tanfolyamok.* Hivatalos tanfolyamok, a gyorsírószövetség tanfolyamai, vizsgák.

3. Az egész személyzet továbbképzése.

a) *Általános előadások.* Céljuk: áttekintést adni az egész posta-üzemről, az összefüggéseket és ezekből folyó szükségszerűségeket megvilágítani, hogy az érdekeltek a megoldandó szolgálati feladatok hátterét megismerjék.

b) *Posta és távíró tudományos félhetek és posta- és távirda tudományos hét rendezése.* Céljuk: a nagy összefüggések és a nagy horderejű közigazgatási intézkedések céljainak ismertetése, különös tekintettel azoknak a nemzeti szocialista világnézethez való viszonyukhoz.

4. Különleges továbbképzés.

a) *Különleges tanfolyamok.* Ezeket egyes postahivataloknál, az igazgatóságoknál és a birodalmi központi postahivataloknál rendezik. Ide tartoznak a hivatalvezetők kiképzését célzó tanfolyamok is.

b) *A műszaki fejlődést ismertető tanfolyamok a birodalmi központi postahivatalnál.*

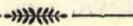
c) *Idegen nyelvi tanfolyamok.* A magasabb és a minősített középfokú képzettségű tisztviselők továbbképzése az angol és francia nyelvben. Az egyéb személyzet nyelvi továbbképzése a szükségnek megfelelően.

d) *Tábortanfolyamok.* Oktatása a személyzet azon csoportjainak, akik személyzeti téren különleges feladatok megoldására hivatottak.

5. Országos versenyek.

Résztevők a postafutár növendékek, az üzemi nőalkalmazottak és a távíró építési növendékek. E versenyek a birodalmi posta vezetésének módot adnak, hogy a személyzet kiképzésének és továbbképzésének mikéntjéről meggyőződjenek és összehasonlításokat tegyenek.

Amint láttuk, a német posta messzemenően gondoskodik a személyzet továbbképzéséről, emellett azonban hangsúlyozza, hogy a szakismeretek mélyítését és a látókör szélesítését csak önképzés útján lehet igazán elérni. Annak, aki önképzésére gondot fordít, erre igen sok alkalma van, mert a szakirodalom igen gazdag és az érdekelt a német tisztviselők szövetsége, a német munkafront és a közigazgatási akadémiák által rendezett legkülönbözőbb tanfolyamokat látogathatja. Arról, hogy a kiképzésnek és a továbbképzésnek ez az alapossága nemcsak papíron van meg, személyesen is meggyőződtem, mert a német postatisztviselői karnak azokat a tagjait, akikkel különösen a postaminisztériumban érintkeztem, mint széles látókörű, kiválóan képzett, szakukat szinte tudományos felkészültséggel uraló tisztviselőket ismerhettem meg.

Adatok a baranyai posták történetéhez a hódoltságtól a kiegyezésig.

Irta: Dr. HETEY-HERMAN OTTÓ m. kir. postaforgalmi gyakornok.

Contribution à l'histoire des postes de Baranya a partir de la domination turque jusqu' au Compromis austro-hongrois.

Par le dr. Othon Hetey-Herman, surnuméraire des postes.

L'auteur continue son article commencé dans le No. 7.

(Polytatás.)

J e g y z é k

Baranya megye területén lévő posta állomásokon létező Posta-hivatalnokoknak:

Papé Sándor 41 éves Rótholikus feleséges Dunaszektsői Posta adminisztrátor

Gäyer Lajos 37 éves Rótholikus feleséges Szederkényi Posta Adminisztrátor.

Cseh János 59 éves Rótholikus feleséges Baranyavári Posta Mester s tulajdonos

Vojnovits Mojzes 52 éves óhitű nőtlen Siklósi Posta mester s tulajdonos

Mangolt Ferentz 45 éves Rótholikus feleséges Lapántsai Posta tulajdonos

Treszki Ignátz 22 éves Rótholikus nőtlen Mohátsi Posta expeditor

Pehn József 32 éves nőtlen Szent-Lőrinczi Posta expeditor

Dalovits Ignátz 32 éves Rótholikus feleséges Szalántai Posta adminisztrátor

Paulai József 27 éves Rótholikus feleséges Laskafalui Postamester s tulajdonos

Speiszer Edmund 23 éves Rótholikus nőtlen Pétsváradai Postai ideig. kezelő

Gräber József 24 éves Rótholikus nőtlen Hercegszőlős Postamester s tulajdonos

Speiszer János 67 éves Rótholikus feleséges Pétsi Posta adminisztrátor.

Kevésbé símán úszták meg azok a postaszolgák, akik honvédek voltak, mert ezeket besorozták katonának, ahonnan nem egykönnyen szabadulhattak.

A laskafalusi, lapáncsai és baranyavári postamesterek közös kérényben kérték, hogy postakocsisaikat — kik honvédek voltak s most újból besoroztattak — mentse fel a katonai szolgálat alól, mert más-képen becsületes kocsisokat nem kapnak, de kérelmük elutasított.

A posta helyzetére vonatkozólag különben a kormánybiztos 1850. évi jelentéséből a következőket tudjuk meg:

„... a tisztviselők eljárásával általában meg vagyok elégedve. Még nagyobb lelkesedést és készséget remélek és hiszek azonban, ha egy-kor a rendszer behozatalával jövedőjük teljesen biztosítva leend.“

„A mintegy 130.000 öltre terjedő kövezett posta és kereskedési utunk jóllehet azok jókarban tartására a mult zavarok miatt figyel-

münket nem fordíthatánk, azok multával mégis folyó év október hónapban azokat rosszabb részeikben kiigazítva járható állapotba helyezzünk, a Dráva mentiben létező mintegy 44.000 öl hosszúságú védőtöltéseink alsóbb részei azonban megszakadozván, kijavítására mérnöki számítás szerint 9700 napszám kívántatik."

A javításokon felül a 48-ban felmerült terv, a Pécs—Gödre—Magyarszék—Kaposvár—Sopron-i út közlekedésre alkalmassá tétele is foglalkoztatta a hatóságokat, mert 1850 április 28-án pályázatot hirdettek a gödrei és kaposvári postamesterségekre, aziránt pedig a főbíró véleményes jelentését kérték, hogy Magyarországon kívánatos-e a postahivatal felállítása.

A közlekedés gyorsabbá és biztosabbá tételére irányuló tevékenység még nagyobb lendületet kapott, amikor a postautakat 1851-ben a cs.-kir. Építészeti Hivatal vette át. Persze, a közmunkaterhek lényegesen megszorodtak, ami abból is kitűnik, hogy a postamesterek lovainak előfogat- és közmunkamentességét újabb rendeletben biztosítják, s azt szigorú alkalmazkodásra való felhívással adják le a főszolgabíráknak.

Nemcsak új járatok felállítására, hanem a meglévőknek élénkebb tételére is történnek kísérletek. Így a pécsváradi főszolgabíró arra kéri a megyefőnököt, hogy Pécs és Pécsvárad között naponkinti postaközlekedést léptessen életbe. (Vm. 5195/1851.) Pécsváradra csak hetenként kétszer jön posta s így olyan rendeleteket, melyekre 48 óra alatt kellett volna jelenteni, a rendelet kelte után harmadnapra kapott meg s csak újabb 3—4 nap mulva tudott rá válaszolni.

A megyefőnök úgy intézkedett, hogy a sürgős rendeleteket ezen túl lovasfutár vigye, mivel a postai közlekedésben változtatást eszközölni neki nem áll módjában.

A soproni postaigazgatóság viszont arra kéri a megyefőnököt, hogy a Mohács és Szederkény közti postaút javítását minél hamarabb fejeztesse be, mert emiatt a posta nagy kerülőt kénytelen tenni és sokat késik.

1850-ben az új rendszer a pécsi posta szervezetében fontos változásokat hozott. Elvileg különválasztották a postahivatalt a postaállomástól s a külön postahivatal vezetését Männl Adolf postatisztre bízta, magát a postaállomást pedig az eltávozott Speizer postamester után Dobszay István postamester kapta meg. Nem lehetett éles a hatáskörök elválasztása, mert a kincstár által kinevezett postatiszt teljes egyetértésben együtt működött a postamesterrel.

A soproni kerület két másik nagyobb hivatalában Sopronban és Győrött is végrehajtották ezt a módosítást.

Männl Adolf postatiszt nem maradt Pécsen sokáig, mert ajánlatot kapott Belloberg Ferdinánd zágrábi postatiszttól, a két hivatalnak közös megyezés alapján történő elcserélésére, amibe bele is ment. A hatóságnak ugyan aggályai voltak a cserét illetőleg, ugyanis Belloberg annakidején Klobucharich Lázár alatt szolgált már a pécsi postánál, mint postakiadó s mikor a főnökét sikkasztás miatt alocsapták, Pécsváradra ment postakiadónak s onnan került Zágrábba.

A soproni igazgatóság kérdést intézett a vármegyéhez, (Vm. 6488/1851.) hogy vajjon a Klobucharich-féle bűnpörben nem volt-e kompro-

KIR.

A.M.

mittálva Belloberg s „emiatt a közönségnél birandja-e azon bizalmat, melyre önálló hivatalánál fogva szükség vagyon.“ A megyefőnök megkereste ez ügyben a pécsi törvényszék ügyészét és a polgármestert és ezek véleményezése alapján a postaigazgatóságnak azt válaszolta, hogy mivel semmi nyom sincsen arról, hogy Belloberg a sikkasztásban részt vett, vagy arról tudott volna, viszont hivatalát becsületesen, erélyesen látta el, ellene nincsen semmi kifogás. Csatolta még a helybeli kereskedelmi testületnek a nyilatkozatát, mely szerint mind az egész községnek, mind nevezett testületnek közmegelegedésére viselte magát Belloberg.

A véleményezés alapján a hatóságok nem gördítettek akadályt a hivatali csere elé s így Belloberg Ferdinánd visszakerült Pécsre, ahol hivatali pályafutását elkezdte. Agilis ember volt, aki a pécsi postát a zágrábi színvonalára akarta emelni. Első ténykedése az volt, hogy hivatalos átiratban kérte a vármegyétől 5—6 előfogat állandó készenlétben tartását, mert erre neki a postajáratok zavartalan működése érdekében feltétlenül szüksége van. A hivatal átalakítása érdekében is tett lépéseket, mert a postaigazgatóság érdeklődött a vármegyénél (Vm. 4448/852.), hogy a pécsi postahivatal helyisége megfelel-e, vagy pedig kívánatos volna egy kényelmesebb. A megyefőnök a postaigazgatóság átiratát áttette véleményezés végett a polgármesterhez, a válaszra rövid határidőt szabván, a következő utasítással: „...igen célszerű leendő tárgyban a Kereskedési Egyletet is meghallgatni, úgy mégis, hogy ezen postaigazgatóság általi felszólításról a közönség tudomást ne vegyen.“

A pécsi posta ezek szerint erélyes vezető alatt fejlődésnek indult, ellenben a többi postamesterség annál szánalmasabban működött. A szederkényi postán a postapénzek elsikkadtak s a vizsgálat nem tudta megállapítani, hogy kinek a kezén, mert egyformán bűnösök lehettek mind a postamester, mind a kiadója vagy annak hozzátartozói. A postamestert elcsapták s egy Binder nevű postamester kapta meg a hivatalt.

A pécsváradi postahivatal Grandauer István eddigi postakiadó lemondása folytán megüresedett s mivel nem volt jelentkező, a postai teendőket a községi előljárónak kellett ellátnia.

Ez 1852. dec. 26-án panaszosan jelentette, hogy az ottani földbirtokos, Bonyhád, megtagadta a postaszállítást, úgyhogy kénytelen volt a jegyző segítségével a hivatalos leveleket kivenni, a többit alkalmilag Pécsre küldeni. Kéri, hogy a postakiadói állás a szolgálat érdekében minél hamarabb véglegesen, de addig is ideiglenesen töltsék be. Végre nagynehezen találtak megfelelő embert, Angyalffy László személyében, aki hajlandó volt elvállalni a postamesterséget.

A silány jövedelem miatt nem lehetett a kisebb hivatalokra megfelelő munkaerőt találni s a kisebb postamesterek, ha csak a fizetésükre voltak ráutalva s más, jövedelmezőbb keresetük nem volt, iparkodtak minél előbb egy nagyobb hivatalt elnyerni, amelyik már tudta biztosítani tisztességes megélhetésüket. Így Pehm József szentlőrinci postamester is a marcali postahivatal elnyeréséért kilincselte a postaigazgatóságnál. A postaigazgatóság utasította a folyamodót, hogy kérvénye sikere érdekében mellékeljen ahhoz jótálló levelet s az abban

megajánlott összeget a jótállók vagyonára a törvény értelmében biztosítsa. Mivel a jótállási összeget sikerült biztosítani, kérelme pártólólág fel is terjesztetett.

Az újonnan felállítandó dárdai postahivatal javadalmozására évi 100 forint fizetést és 12 forint irodai átalányt szántak. Ezzel szemben megkívánták 200 forint biztosíték letétbe helyezését s a magyaron kívül a német nyelvben való tökéletes jártasságot. A pályázati hirdetményt a szomszédos vármegyékben is kihirdették, de pályázó nem akadt. Közvetlenül a „csődületi hirdetmény“ lejárta előtt jelentkezett Tachtler Pál dárdai festő, akit azonban a postaigazgatóság nem talált alkalmasnak. Végül úgy hírelt, hogy Feldl József dárdai uradalmi tollnok hajlandó elfogadni az állást. A megyefőnök erre utasította a dárdai főbíró, hogy minél hamarabb lépjen érintkezésbe Feldl úrral és hivatalosan szólítsa fel a pályázat benyújtására, Farkas főbíró azonban csak azt jelenthette, hogy nevezett az állomás elnyerésére folyamodni vonakodik. Emiatt a postaállomás felállítása elhalasztott s a postaigazgatóság egy év múlva, 1854 ápr. 17-én azt írta a vármegye kérdésére, hogy megfelelő pályázó hiányában, bármennyire szükségesnek tartja Eszék és Laskafalu közé egy postaállomás beiktatását, kénytelen a hivatal felállításától eltekinteni.

A mágocsi postahivatal felállítását a pécsi pénzügyigazgatóság kérte. (Vm. 12176/1853.) A postaigazgatóság a megyefőnöktől a hivatal felállításával kapcsolatban a következő pontokra nézve kért felvilágosítást:

1. Mennyi lakóssága van a kérdéses községnek, hány iparosa és kereskedője van s milyen hivatalok vannak ott?

2. Mely körülfekvő helységek adnák és kapnák onnan pénz- és levélküldeményeiket és mennyi lakója van minden ilyen helységnek?

3. Lenne-e alkalmas folyamodó?

4. Mely postahivatalokkal lenne a felállítandó hivatalnak legjobb az összeköttetése, milyen távolságra fekszik ezektől s ezt a távolságot oda és vissza mennyi idő alatt tudná a küldönc megtenni.

5. Hetenkint hányszor volna szükséges a postajárat és gyalog- vagy kocsiküldönc volna-e megfelelő?

Végül aziránt érdeklődik a postaigazgatóság, hogy a magánlevelezés fedezné-e a postahivatal fenntartását.

A vármegye válasza kielégítő lehetett, mert Mágocsra pályázatot hirdettek. Feltételek: 80 forint évi jövedelem és 12 forint hivatali átalány, a biztosíték pedig 200 forint.

Ugyanekkor, 1853. július 10-én pályázatot hirdettek a mohácsi hivatalra is. Ennek évi jövedelme 250 forint, a hivatali átalány 50 forint volt. A kikötések közt volt, hogy a postamesternek tartania kell 6 postaszolgálatra alkalmas lovat, egy csukott és egy nyitott fogatot, két levélpostakocsit és két küldönc-táskát és meg kell lennie az egyéb szükséges postai kellékeknek is, azonkívül a postakezelési és számadási vizsgát is le kell tenni. A biztosíték összegét nem szabja meg a pályázati hirdetmény számszerűleg, de előírja, hogy a folyamodónak sajátkezűleg írott kérvényéhez csatolnia kell a vagyoni helyzetéről és postahivatalnak alkalmas helyiségről szóló bizonyítványt.

A hivatalra pályázott Pintér János helyettes mohácsi postakiadó

s a vármegye főnöke azt írja róla a postaigazgatónak, hogy erkölcsi és politikai szempontból ellene semmi kifogása. Pályázott Benakovits József is, aki el is nyerte, mert a továbbiakban ő szerepel a mohácsi postamesterként.

Amíg az aránylag nagy mohácsi postára két pályázó is akadt, a kisebbekre egyet is alig lehetett keríteni. 1854 nov. 14-én jelentik a főbírák (Vm. 11213/854.), hogy a dunaszekcsői hivatalra pályázó nincs. A postaigazgatóság újabb kihirdetést kér, segítséget az alkalmos folyamodó megtalálására és eredmény esetében azonnali jelentést, mivel a Pécs-eszéki vonalon található összes hivatalok miatt a dunaszekcsői hivatalt bezüntetni, vagy hosszabb ideig szüneteltetni nem lehet. Az újabb kihirdetés megtörtént, de újból eredmény nélkül, végül a postaigazgatóság tudtul adja a vármegyének, hogy ha jelentkező egyáltalán nem akad, kénytelen lesz — bár nem szívesen — a dunaszekcsői hivatalt bezüntetni.

Nagy mozgalmasságot tapasztalunk ezidőben a baranyai postaknál; régi hivatalokat bezüntetnek, új hivatalokat állítanak fel s a személyzet is gyakran cserélődik, hogy minduntalan új nevek bukkanak fel.

A baranyavári postamester, Cseh János meghalt s az özvegye vezette a hivatalt, illetőleg az özvegy nevében a fia, aki azonban sem nem vizsgázott, sem fogadalmat nem tett s hozzánemértése folytán már régóta számtalan hiba fordult elő. A postaigazgatóság több ízben felszólította az özvegyet (Vm. 3396/855.), hogy alkalmazzon vizsgázott postakiadót, végül meg is fenyegette, hogy elveszi tőle a hivatalt. Ugy látszik, sem a szép szó, sem a fenyegetés nem használta, mert 1855. február 25-én a postaigazgatóság pályázatot hirdetett a baranyavári postára. Pályázati feltételek: 250 forint évi fizetés, 20 forint irodaátalány, biztosíték pénzben, vagy 3%-ra kamatozó állampapírban letétbe helyezendő.

Már a fizetés nagyságából is következtethetünk arra, milyen nagy hivatal s milyen fontos gócpont volt Baranyavár akkoriban, de erre teljes fényt derít a pályázati hirdetmény azon pontja, mely szerint az 1854 évben teljesített kincstári szállításért fizetett összeg 2094 forint és 6 krajcár volt.

A soproni helytartóság 1854 október 31-én érdeklődik a pécsi megyei előljáróságtól (Vm. 11360/1854. XIII. g.), kíváncsi-e, hogy ugyanazokon a helyeken, melyeken csendőrőrs van, postahivatalokat állítsanak fel. Szóba jöhetnek: Hosszúhetény, Rácpetre, Beremend, Vajszló, Sellye, Baksa, Mágocs, Szászvár, Nagymárok, Németboly és Nádasd. Ugyanazokra a kérdésekre kér felvilágosítást, amelyeket annak idején a mágocsi postahivatallal kapcsolatban felvetett s legkésőbb december 15-ig választ kér.

A vármegye valószínűleg csak Mágocsot és Németbolyt hozza javaslatba, mert nemsokára a két hivatalra pályázatot hirdetnek, viszont a sásdi hivatal felállítását a közönség, jobban mondva a kereskedők kérték, de a kereskedelemügyi miniszter nem engedélyezte. A közönség kérését pedig ezidőben már kezdték figyelembe venni, mert midőn a dárdai hivatal felállításával kapcsolatban 1855 március 16-án Bellye község kézbesítési szempontból Dárdához csatoltatott, a bellyei

uradalmi tiszték május 15-én az iránt folyamodtak, hogy csatoltassanak vissza Eszék kézbesítési kerületébe, mert Eszéken keresztül kívánják továbbítani postaküldeményeiket s onnan kívánják megkapni is. Kérésüket teljesítették.

A postaigazgatóság élénk figyelemmel kísérte a kereskedelmi forgalmat s ahol fejlődőképességet látott, iparkodott egyengetni az útját. Így 1852 december 22-én Pécs és Siklós között „az ipar és kereskedelem emelésére” heti kétszeri kariojáratot rendezett be, amely összeköttetésben volt a Budapest—Pécs és Budapest—Zimony-i vonallal és ezáltal lehetővé vált a siklósi és szalántai közönség számára, hogy leveleit, értékleveleit és 10 fontig terjedő csomagjait rövid úton szállíthassa. Bár a szalántai postahivatalt kénytelen volt — talán személyi és pénzügyi okokból — 1854 szeptemberében beszüntetni s az időközben megszorított heti négyszeri lovasküldöncjáratot gyalogjárattá redukálni.

(Folytatjuk.)

Érdekes kérdések.

Questions intéressantes.

Újabb pályatételeink:

15.

Nem elektrifikált helyeken a rádió előfizetők akkumulátor telepeinek (anód és fűtő) feltöltése csak igen körülményesen végezhető.

Megvizsgálandó, hogy lehetne-e ilyen helyeken a telepek töltését a posta távbeszélő áramköreinek felhasználásával végezni és mi lenne erre a legcélszerűbb műszaki megoldás.

16.

Milyen irányelveket kellene figyelembe venni az interurbán hálózatok gazdaságos tervezésénél.

A pályázaton a magyar posta személyzetének minden egyes tagja részt vehet. A pályamű legfeljebb 3 gépirásos ívoldalra terjedhet.

A pályázati határidő 1936. november 20.

*

A pályamunkán a szerző nevét nem szabad feltüntetni s azt a szerző nevét tartalmazó külön borítékba zárt, lepecsételt jelíges levél kíséretében kell a Magyar Posta szerkesztősége részére feladni. A jelíges leveleket csak abban az esetben bontják fel, ha a szerző a munkáért jutalomdíjat kap, amelynek összege 50 P lesz, vagy legalább is dicséretben részesült. Ellenkező esetben a szerző nevét tartalmazó levelet megsemmisítik s így a szerző neve ismeretlen marad.

A legjobbnak talált pályamű tárgyához képest, esetleg a Magyar Postában, illetőleg a Műszaki Közleményekben megjelenik.

KIR.

A.M.

A pályázaton a Magyar Posta, illetőleg a Műszaki Közlemények szerkesztő bizottságának tagjai, továbbá a postavezérigazgatóság ügyosztályvezetői — akik a bírálatra lesznek hivatva —, nem fognak résztvenni.

Pályázati eredmény:

Az 1936. évf. 5. számában közölt
10. számú pályatétel:

A hitelezett távbeszélgetési díjak beszedése az utóbbi időben nagy nehézségekbe ütközik.

Kérdés: milyen intézkedésekkel lehetne a távbeszélő-díjhátralékok emelkedését megakadályozni és különösen a nem eléggé hitelképes előfizetőknél a távolsági beszélgetési díjak utáni tartozás növelését korlátozni?

A beérkezett pályaművek közül a „Hitel“ jeligéjű volt a legjobb. A felvetett kérdéssel behatóan és hozzáértéssel foglalkozik. Mint-hogy azonban a gyakorlati megoldás hiányos, részére a jutalmat nem lehetett kiadni.

Szerzője dr. Országh József m. kir. postatitkár (Távíró- és távbeszélő igazgatóság) dícséretben részesült.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

28. Ha a feladó értéklevét még továbbítás előtt visszaveszi, a fizetett díj visszatérítését követelheti-e abban az esetben, ha az értéklevél borítékát csak a felragasztott bélyegek leszedése után engedi át?

Nem.

Az A. 1. Szab. 10. §. 6. pontja szerint „Ha a feladó a postára adott küldeményét a felvevőhivataltól még továbbítás előtt visszaveszi, a küldemény teljes díjának visszatérítésére van igénye. Ha a díjat a küldemény burkolatán rótták le, a feladó a burkolatot a postahivatalnak köteles átengedni.“ Az idézett rendelkezés a boríték visszaadását azért követeli meg, mert a díjvisszatérítés jogosságát és összegét kizárólag a borítékra ragasztott bélyegek alapján lehet megállapítani és igazolni. Az olyan borítékok, amelyről a bélyegeket leszedték, nem lehet a díjvisszatérítésnél az igazolás alapjául elfogadni. Éppen ezért a feladás

után visszavett értéklevélnél a feladó a fizetett díjak visszatérítésére csak akkor tarthat igényt, hogyha az értéklevél borítékát a felragasztott bélyegekkel együtt engedi át. (101.970/1936. X. 4. K. K. M. sz. rendelet.)

29. Nyomatványként postára adható küldeményhez csatolható-e a feladó olyan biankó befizetési lapot, amelyen a csekk-számla számát és a csekk-számla tulajdonosának nevét a megengedett sokszorosítási eljárással jelezték?

Igen.

Az A. 1. Szab. 32. §. 3. a) pont 2. bekezdése szerint: „A belföldi, továbbá az Ausztriával és Németországgal való forgalomban a befizetés, illetőleg a megrendelés megkönnyítése céljából csatolhatók postautalványok és postatakarékpénztári befizetési lapok, akár reájuk van nyomva az összeg, akár nincs“. Nem

kétséges, hogy az adott esetben a feladó azért csatolta a befizetési lapot, hogy azt a címzett a neki küldendő összeg befizetésére használja fel.

Az a körülmény, hogy a befizetés céljára csatolt befizetési lapon a csekk számla számát és a csekk számlatulajdonos nevét nem a postatakarékpénztár nyomatta elő, hanem ezeket az adatokat maga a feladó

sokszorosította, a melléklet csatolásának megengedhetőségét nem befolyásolja.

Ha a biankó befizetési lapon a csekk számla száma és a csekk számla tulajdonosának neve nem szerepel, a befizetési lapot nyomtatványküldeményekhez — mint postai értékcikket — az A. 1. Szab. 31. §. 2. e) pontja értelmében egyáltalában nem lehet csatolni. (Beküldött kérdés.)

Forgalom és munkaegységek.

Rovatvezető: Dr. Ruttner Béla m. kir. postasegédtitkár.

A július havi igen kedvező forgalmi eredmények után első látásra meglepő, hogy a f. évi augusztusi forgalom a múlt évit csak kisebb mértékben haladta meg. Az eredmények közelebbi vizsgálatánál azonban könnyen megállapíthatjuk, hogy az emelkedés alacsonyabb voltát a gyengébb postaforgalom idézte elő, amely így tömegével az összforgalom egész képét hátrányosan befolyásolta.

A postaforgalom viszonylag kedvezőtlen alakulása forgalom szempontjából azonban tisztán véletlen körülménynek, a múlt évben szeptember hó 1-re eső vasárnapnak a következménye. A kettős (kéthavi) kifizetések következtében ugyanis a múlt év augusztus hónapjának utalvány- és csekkforgalma erősen megduzzadt, amellyel szemben a f. évi augusztusi forgalom — minthogy ebben csak egyszeres (egyhavi) kifizetések szerepeltek — erősen a múlt évi alatt maradt. A mellékelt táblázatok adatai szerint a kifizetett utalványok darabszáma és ösz-

szege 4·2, illetőleg 7·2, a csekk-kifizetési utalványok darabszáma és összege pedig 14·5, illetőleg 19·7%-kal csökkent. Ezzel összefüggésben kisebb mértékben, 3·1%-kal esett a befizetett postautalványok darabszáma is, míg a befizetett csekkek darabszáma és összege azért mutat a pénzforgalom csökkenő irányzatával ellentétben emelkedést, mert augusztus hónapban minden évben rendszeresen jelentős adóbefizetések történnek. Az adóbefizetéseket ebben az évben a kedvező terméseredmények előnyösen befolyásolták. A pénzforgalom csökkenésén kívül esett a feladott és kézbesített ajánlott küldemények, valamint a kézbesített értéklevelek darabszáma is, míg a többi postaküldemények forgalma emelkedett.

A filléres postamegbízások és a budapesti helyi expressz levélpostai küldemények forgalmi adatait az alábbi táblázatok tüntetik fel:

Filléres postamegbízások.

Időszak	A kiváltott	A visszaküldött
	filléres megbízások darabszáma	
1936. I.	34	163
1936. II.	730	293
1936. III.	753	1.837
1936. IV.	732	2.215
1936. V.	484	617
1936. VI.	357	229
1936. VII.	598	5.016
1936. VIII.	423	280
Összesen:	4.111	10.650

Időszak	Az összes filléres megbízások darabszáma	Emelkedés az előző hónaphoz képest %-ban
	1936. I.	197
1936. II.	1.023	+ 419·29
1936. III.	2.590	+ 153·18
1936. IV.	2.947	+ 13·78
1936. V.	1.101	— 62·64
1936. VI.	586	— 46·78
1936. VII.	5.614	+ 857·34
1936. VIII.	703	— 87·48
Összesen:	14.761	—

Helyi expressz levélpostai küldemények Budapesten.

	1935.	1936.	Emelkedés az előző évhez képest %-ban
Január	8.167	11.342	+ 38,88
Február	8.175	12.203	+ 49,27
Március	10.436	12.782	+ 22,48
Április	9.824	12.979	+ 32,12
Május	10.798	16.923	+ 56,72
Június	9.827	15.459	+ 57,31
Július	8.187	15.269	+ 86,50
Augusztus	8.393	12.751	+ 51,93
Összesen:	73.807	109.708	+ 48,64

A feladott és kézbesített táviratok darabszáma mind a múlt évvel, mind a f. évi július hónappal szemben emelkedett és figyelemre méltó, hogy a feladásnál gyenge emelkedés mutatkozik az év első 8 hónapjában a múlt év azonos időszakával szemben is.

A távbeszélőforgalom ebben a hónapban nem mutat teljesen egyöntetű képet, mert a távbeszélő állomások számának már rendszeressé vált erőteljesebb emelkedésével szemben a távolsági forgalom csak mérsékelten, a helyi beszélgetések száma pedig csak igen kis mértékben emelkedett. A helyi forgalom első sorban a budapesti egységes távbeszélő hálózatban alakult kedvezőtlenebbül, amelyet részben a nyaralásoknak, részben a gyengébb üzleti forgalomnak tulajdoníthatunk. Figyelemmel kell lenni ugyanis arra, hogy különösen a gabona- és a gyümölcsérés idején az üzleti tevékenység igen jelentős hányada a vidékre tolik át. Ezt látszik bizonyítani a vidéki számlált helyi beszélgetések számának igen számottevő, 14,5%-os, továbbá mind a vidékről kezdeményezett, mind a vidékre érkezett távolsági beszélgetések számának erőteljesebb emelkedése is, míg a budapesti távolsági forgalom — hasonlóan a helyi forgalomhoz — csak gyengébb javulást mutat. Az év első 8 hónapjának távbeszélőforgalma a múlt év hasonló időszakának forgalmát most már 0,5%-kal meghaladta, amit — tekintettel a képviselőválasztások hatása alatt erősen megnövekedett múlt évi forgalomra — igen jelentős eredménynek könyvelhetünk el.

A rádióengedélyesek száma a múlt évhez képest 11,022-vel, vagyis 3,2%-kal emelkedett, a f. évi július hónappal szemben azonban 613-mal, vagyis 0,17%-kal még mindig csökkent. A csökkenés üteme az őszi hónapok közeledtével mindjobban mérséklődik, amely először inkább a városokban, míg a falvakban csak később jelentkezik.

2. Forgalom munkaegységekben.

A posta különböző üzletágainak forgalmát munkaegységekben is kifejezi, mint-hogy az összeforgalom általános és áttekinthető kifejezésére a darabszámok egyszerű összegezése útján nyert összdarabszám erre nem alkalmas. Ebben a darabszámokban ugyanis az egyes üzletágak különböző természetű küldeményei és szolgáltatásai, másrészt darabszámok és összegek vegyesen szerepelnek. A különböző természetű szolgáltatások összeadhatása végett ezeket először közös nevezőre kellett hozni. Ez oly módon történt, hogy minden egyes szolgáltatást — a munka minőségének, mennyiségének és az elvégzés időtartamának figyelembevételével — értékeltünk. Az értékelés mérő eszköze a munkaegység. A közös nevezőre — a munkaegységre — hozott szolgáltatások egyszerű összeadásának végösszege fejezi ki az egyes üzletágak munkaegységekben elért forgalmát.

A munkaegységek tehát már alkalmasak az általános posta-, táviró-, távbeszélő- és rádióforgalom mérésére és összehasonlítására, de természetesen csak akkor, ha az összehasonlítási időszakban végzett munkák értékelése egyforma alapon történik. Az itt közölt táblázatok adatai az egyenlő értékelés alapján megállapított munkaegységek számát tüntetik fel és így a forgalom alakulásának megítélésére alkalmasak.

A munkaegységekben kifejezett forgalom a múlt évvel szemben csak kisebb mértékben, 2,7%-kal emelkedett. A legerőteljesebb emelkedést — 8,3%-kal — a táviróforgalom érte el, míg a postaforgalom a múlt év augusztusi kétszeres illetménykifizetések következtében aránytalanul magas pénzforgalom miatt csak 0,7%-os, a távbeszélőforgalom pedig a budapesti helyi és távolsági forgalom gyengébb alakulásának következményeként csak 4,8%-os emelkedést mutat.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		F e l a d á s										
		Közön- séges ¹⁾ levélpostai küldemények	Aján- lott	Érték- levelek	Hírd., befét és sommás csomagok	Po-tautalványok		Postatakarék befizetések		Csekkbefizetések		
						darabszáma	ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma	ezrekben	összege ezer P-ben	darab- száma
Az 1930. évben		422.671	15,862	661	11.362	10.810	1.825.847	717	47.902	18.092	2.271.763	
Az 1931. évben		370.509	11.817	575	10.145	10.205	1.272.792	494	40.336	16.322	1.934.881	
Az 1932. évben		351.739	9,285	484	8.744	9.251	788.512	416	32.782	15.094	1.659.372	
Az 1933. évben		346.512	7.974	465	8.584	8.870	770.438	576	41.654	16.200	1.573.012	
Az 1934. évben		413.180	7.487	424	8.791	9.304	805.973	781	55.874	17.984	1.611.906	
Az 1935. évben		410.595	7.771	415	8.793	9.731	864.277	912	65.344	18.928	1.706.911	
1934.	IX.	31.284	613	35	725	753	67.877	66	5.101	1.393	133.555	
	X.	33.974	679	38	831	901	87.839	69	5.109	1.768	153.552	
	XI.	28.079	598	36	763	754	61.123	64	4.741	1.603	156.896	
	XII.	30.305	574	33	928	888	83.438	61	4.643	1.788	152.532	
	I.	28.085	640	32	696	795	56.884	85	6.631	1.630	122.890	
	II.	26.718	588	30	611	745	65.090	82	5.371	1.449	126.522	
1935.	III.	37.642	652	32	664	740	64.748	79	5.063	1.352	114.367	
	IV.	34.480	610	32	721	825	67.215	68	4.778	1.510	122.080	
	V.	32.334	5914	34	679	767	65.631	74	5.398	1.535	139.941	
	VI.	28.066	537	30	631	733	64.846	64	4.825	1.445	123.989	
	VII.	28.384	650	36	690	877	74.499	84	5.912	1.553	138.224	
	VIII.	30.667	604	39	667	869	91.845	81	5.779	1.545	161.716	
1934. IX.—1935. VIII. összesen:		—	7.659	407	8.606	9.647	851.035	877	63.351	18.571	1.646.265	
1935.	IX.	36.655	645	38	772	775	63.251	75	5.627	1.484	147.990	
	X.	38.632	721	40	835	913	93.308	77	5.234	1.856	165.308	
	XI.	33.816	611	38	798	800	77.647	73	5.145	1.783	181.427	
	XII.	39.633	599	34	1.029	892	79.323	70	5.594	1.786	162.444	
	I.	33.993	667	33	684	801	59.415	101	7.047	1.673	132.558	
	II.	33.692	762	33	661	815	82.082	103	7.015	1.663	142.432	
1936.	III.	39.078	617	34	737	769	57.507	90	5.377	1.471	127.111	
	IV.	35.867	588	3	741	832	70.995	80	5.892	1.618	135.014	
	V.	34.200	609	34	730	825	83.931	83	6.018	1.682	155.543	
	VI.	31.239	562	32	683	744	59.421	78	7.001	1.565	140.170	
	VII.	33.624	655	37	757	875	86.272	91	6.673	1.605	147.669	
	VIII.	32.902	580	40	703	842	93.646	92	6.506	1.620	173.819	
1935. IX.—1936. VIII. összesen.		—	7.616	426	9.130	9.880	905.798	1.013	73.129	19.806	1.811.485	
1935. I.—VIII.		246.376	5.195	265	5.359	6.351	550.754	617	43.757	12.019	1.049.729	
1936. I.—VIII.		274.595	5.040	276	5.696	6.500	593.269	718	51.529	12.897	1.154.316	
Összehasonlítások	1936. VIII. havában	szám- szerűleg	+2.235	— 60	+ 1	+ 36	— 27	+ 1.801	+ 11	+ 727	+ 75	+ 12.103
	1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (—)	0 o-ban	+ 7.3	— 9.4	+2.6	+ 5.4	— 3.1	+ 2.0	+13.6	+ 12.6	+ 4.9	+ 7.5
	1935. IX. — 1936. VIII. időszakban.	szám- szerűleg	—	— 43	+ 19	+ 524	+ 233	+ 55.763	+ 136	+ 9.778	+ 1.235	+165.220
	1934. IX. — 1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	0 o-ban	—	— 0.6	+4.7	+ 6.1	+ 2.4	+ 6.6	+15.5	+ 15.4	+ 6.7	+ 10.0
	1936. I.—VIII. időszakban, 1935. I.—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	szám- szerűleg	+ 28.219	— 155	+ 11	+ 337	+ 149	+ 42.515	+ 101	+ 7.772	+ 878	+104.587
	0 o-ban	+ 11.5	— 3.0	+4.2	+ 6.3	+ 2.3	+ 7.7	+16.4	+ 17.8	+ 7.3	+ 10.0	

*) Az 1936. évi adatok ideiglenesek.

1) Hirlapokkal együtt.

2) Közte 296 ezer drb. választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

1. Posta.

Időszak		K é z b e s i t é s									
		Közön- séges ¹⁾ levél, ostai küldemények darabszáma	Aján- lott érték- levelek Kézi, bégéi és summás csomagok	Érték- levelek Kézi, bégéi és summás csomagok	Kézi, bégéi és summás csomagok	Postautalványok		Postafakártyakifizetések		Csekk-kifizetések	
						darab- száma ezrebben	összege ezer P-ben	darab- száma ezrebben	összege ezer P-ben	darab- száma ezrebben	összege ezer P-ben
Az 1930. évben		425.761	16.794	726	12.390	10.816	1.804.460	376	20.852	3373	1 036.937
Az 1931. évben		373.517	12.442	637	10.687	10.102	1.267.997	295	25.646	3275	967.490
Az 1932. évben		353.134	9.739	536	8.968	9.256	797.202	236	18.316	3259	785.987
Az 1933. évbe		345.768	8.172	506	8.776	8.961	773.525	280	21.472	3373	698.973
Az 1934. évben		416.564	7.653	481	8.890	9.320	802.581	367	28.707	3223	658.994
Az 1935. évben		412.321	7.790	471	8.814	9.768	867.020	462	37.928	3399	662.144
1934.	IX.	31.384	626	42	743	750	68 721	31	2.581	234	49.253
	X.	34.085	696	43	834	896	86.038	34	2.823	282	69.037
	XI.	28.182	599	42	768	766	63.169	31	2.296	236	42.225
	XII.	30.416	581	40	947	884	82.599	37	3.069	308	66.618
	I.	28.183	669	38	697	814	58.746	32	2.390	266	42.200
	II.	26.809	591	35	617	749	65.218	30	2.265	234	46.391
	III.	37.741	666	37	675	739	65.059	37	2.659	257	48.404
	IV.	34.602	619	37	719	833	67.417	41	3.140	274	53.162
	V.	32.453	849	39	668	765	66.658	39	3.229	250	51.377
1935.	VI.	28.669	561	35	651	741	64.080	39	3.286	297	59.928
	VII.	29.348	635	40	684	871	74.627	38	3.091	335	59.312
	VIII.	30.780	606	44	666	863	91.074	41	3.518	303	68.821
1934. IX.—1935. VIII. összesen		—	7.698	472	8.667	9.671	853.406	430	34.387	3.276	656.728
1935.	IX.	36.755	638	43	772	787	64.619	41	3.718	259	41.949
	X.	38.756	748	45	832	905	91.281	43	4.234	323	72.756
	XI.	33.940	604	40	804	807	79.468	39	3.048	275	58.363
	XII.	39.778	604	38	1.029	894	78.773	43	3.343	325	59.488
	I.	34.112	685	36	679	821	61.678	39	3.036	286	42.304
	II.	33.807	762	34	666	813	81.743	38	2.776	287	63.834
	III.	39.181	630	35	727	772	58.180	48	3.544	268	37.070
	IV.	35.994	592	34	747	845	71.343	46	3.356	298	55.970
	V.	34.26	622	35	733	817	80.44	47	3.462	282	65.307
1936.	VI.	31.351	552	33	696	753	60.885	46	3.646	278	47.844
	VII.	34.766	658	37	756	862	77.465	44	3.424	293	57.821
	VIII.	33.023	586	41	702	827	84.549	44	3.567	259	55.286
1935. IX.—1936. VIII. összesen		—	7.681	451	9.143	9.903	890.828	518	41.154	3.433	657.992
1935 I—VIII.		248.585	5.196	305	5.377	6.375	552.879	297	23.578	2.216	429.595
1936 I—VIII.		276.560	5.087	285	5.706	6.510	576.687	352	26.811	2.251	425.436
Összehasonlítások	1936 VIII. havában 1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerüleg +2.243 o/0-ban + 7.3	— 20 — 3.3	— 3 — 6.8	+ 36 + 5.4	— 36 — 4.2	— 6.525 — 7.2	+ 3 + 7.3	+ 49 + 1.4	— 44 — 14.5	— 13.535 — 19.7
	1935. IX. —1936. VIII. időszakban 1934. IX.—1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerü- leg — o/0-ban —	— 17 — 0.2	— 21 — 4.4	+ 476 + 5.5	+ 232 + 2.4	+ 37.422 + 4.4	+ 88 + 20.5	+ 6.767 + 19.7	+ 157 + 4.8	+ 1.264 + 0.2
	1936. I.—VIII. idő- szakban 1935. I—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám- szerü- leg + 27.975 o/0-ban + 11.3	— 109 — 2.1	— 20 — 6.6	+ 329 + 6.1	+ 135 + 2.1	+ 23.808 + 4.3	+ 55 + 18.5	+ 3.233 + 13.7	+ 35 + 1.6	— 4.159 — 1.0

*) Az 1936. évi adatok ideiglenesek. 1) Hirlapokkal együtt.
2) Közte 219 ezer választási igazolványt tartalmazó ajl. levél.

I. Forgalom.*)

2. Táviró. 3. Távbeszélő.

Időszak	Táviró		T á v b e s z é l ő									
	Fel- adott	Kézbe- sített	Allomások száma					Közvet- len ösz- szeköt- tetések száma	Számlált helyi beszélge- tések száma ezekben			
			táviratok darabszáma ezekben	a bpesti egység háló- zatban	a fatur. és 200- nál több	a 200-nál keve- sebb	össz- szesen		bpesti egység háló- zatban	vidé- ken	össz- szesen	
Az 1930. évben	3.404	3.715		46 601	35.618	82.219	2.212	103.890	—	103.890		
Az 1931. évben	2.599	3.253	47.095	33.840	80.935	2.376	106.946	14.189	121.135			
Az 1932. évben	2.066	2.735	46.884	32.415	79.299	2.196	107.564	13.867	121.431			
Az 1933. évben	1.894	2.576	47.962	31.109	79.071	2.207	107.146	12.801	119.947			
Az 1934. évben	1.873	2.557	53.338	34.354	87.692	2.303	111.898	11.911	123.809			
Az 1935. évben	1.903	2.573	58.339	15.088 18.723	92.150	1.734	121.980	12.944	134.924			
1934.	IX.	165	224	50.673	13.576	17.815	82 571	1.735	9.003	978	9.981	
	X.	167	225	51.180	13.641	17.818	83.291	1.731	9.677	990	10.667	
	XI.	149	208	51.832	13.620	17.688	83.836	1.735	10.461	1.082	11.543	
	XII.	145	204	52.528	13.840	17.742	84.920	1.737	9.838	1.028	10.866	
1935.	I.	131	189	53.338	13.909	17.795	85.459	1.737	9.497	1.009	10.506	
	II.	121	177	53.755	14.019	17.874	86.099	1.732	10.128	1.074	11.202	
	III.	158	220	54.743	14.143	18.151	87.037	1.726	9.429	997	10.426	
	IV.	148	206	55.126	14.435	18.042	87.603	1.722	10.535	1.117	11.652	
	V.	149	207	55.461	14.723	18.315	88.499	1.718	10.304	1.021	11.325	
	VI.	162	220	55.919	14.753	18.504	89.176	1.730	10.786	1.099	11.885	
	VII.	180	235	55.899	14.776	18.711	89.386	1.728	9.758	1.055	10.813	
	VIII.	186	244	56.146	14.827	18.881	89.854	1.738	9.075	1.064	10.139	
1934. IX.—1935. VIII. összesen		1.861	2.559	—	—	—	—	—	118.491	12.514	131.005	
1935.	IX.	171	227	56.648	14.926	19.029	90.603	1.742	10.024	1.090	11.114	
	X.	166	223	57.282	15.001	19.023	91.306	1.738	10.399	1.086	11.485	
	XI.	154	212	57.743	15.056	18.766	91.565	1.732	11.244	1.190	12.434	
	XII.	153	213	58.339	15.088	18.723	92.150	1.734	10.801	1.141	11.942	
1936.	I.	127	184	58.819	15.137	18.700	92.656	1.732	10.326	1.102	11.428	
	II.	130	184	59.222	15.234	18.737	93.193	1.730	10.935	1.129	12.064	
	III.	137	196	59.698	15.287	18.895	93.880	1.752	10.300	1.042	11.342	
	IV.	134	191	60.095	15.608	18.879	94.582	1.752	10.834	1.117	11.951	
	V.	157	219	60.351	15.708	19.541	95.600	1.755	11.348	1.174	12.522	
	VI.	174	227	60.931	15.855	19.709	96.495	1.765	11.072	1.152	12.224	
	VII.	185	241	61.094	15.957	20.041	97.092	1.772	10.595	1.234	11.829	
	VIII.	198	254	61.138	15.990	20.254	97.382	1.743	9.292	1.218	10.510	
1935. IX.—1936. VIII. összesen		1.886	2.571	—	—	—	—	—	127.170	13.675	140.845	
1935. I—VIII.		1.235	1.698	—	—	—	—	—	79.512	8.436	87.948	
1936. I—VIII.		1.242	1.696	—	—	—	—	—	84.702	9.168	93.870	
Összehasonlítások	1936. VIII. havában	szám- szerűleg	+ 12	+ 10	+4.992	+1.163	+1.373	+7.528	+ 5	+ 217	+ 154	+ 371
	1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 6'5	+ 4'1	+ 8'9	+ 7'3	+ 7'3	+ 8'4	+ 0'3	+ 2'4	+ 14'5	+ 3'7
	1935. IX. — 1936. VIII. időszakban	szám- szerűleg	+ 25	+ 12	—	—	—	—	—	+8.679	+1.161	+ 9.840
	1934. IX. — 1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 1'3	+ 0'5	—	—	—	—	—	+ 7'3	+ 9'3	+ 7'5
1936. I—VIII. időszakban	szám- szerűleg	+ 7	— 2	—	—	—	—	—	+5.190	+ 732	+ 5.922	
1935. I—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (—)	%-ban	+ 0'6	— 0'1	—	—	—	—	—	+ 6'5	+ 8'7	+ 6'7	

*) Az 1936. évi adatok ideiglenesek.

1 Csak az üzemben levő előfizetői állomások

I. Forgalom.

3. Távbeszélő. 4. Rádió,

Időszak	T á v b e s z é l ő								Rádió													
	Köz- pon- tok száma	Kezdeményezett				Érkezett			Engedélyesek száma													
		távolsági beszélgetések száma ezrekben								Buda- pesten	vidé- ken	ösz- szesen										
		bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	ösz- szesen	a bpesti egysé- ges háló- zatban	vidé- ken	ösz- szesen															
Az 1930. évben	1.426	1.431	3.363	4.794	1.391	3.301	4.692	108.161	199.748	307.909												
Az 1931. évben	1.445	1.285	3.094	4.379	1.281	3.004	4.285	111.774	213.258	325.032												
Az 1932. évben	1.446	1.183	2.558	3.741	1.138	2.479	3.617	113.360	208.616	321.976												
Az 1933. évben	1.465	1.145	2.345	3.490	1.059	2.306	3.365	115.114	213.065	328.179												
Az 1934. évben	1.494	1.157	2.467	3.624	1.081	2.426	3.507	118.010	222.107	340.117												
Az 1935. évben	1.524	1.249	2.863	4.112	1.152	2.822	3.974	122.676	230.231	352.907												
1934. IX.	1.498	109	237	346	104	233	337	115.407	215.701	331.104												
X.	1.503	101	231	332	197	229	326	115.403	216.885	332.400												
XI.	1.501	102	221	323	95	218	313	115.515	219.066	335.748												
XII.	1.510	95	202	297	88	198	286	116.682	222.107	340.117												
1935. I.	1.511	87	190	277	79	189	268	118.010	225.796	345.566												
II.	1.512	94	185	279	82	183	265	119.770	227.877	348.583												
III.	1.512	91	278	369	82	279	361	121.246	228.521	349.767												
IV.	1.512	107	238	345	97	235	332	121.143	227.893	349.036												
V.	1.514	96	213	309	87	212	299	120.606	226.992	360.033												
VI.	1.519	102	221	323	96	217	313	119.862	224.773	357.465												
VII.	1.523	106	261	367	101	256	357	119.652	223.994	355.069												
VIII.	1.524	118	278	396	111	273	384	119.418	224.016	343.434												
1934.IX.—1935.VIII. összesen	—	1.208	2.755	3.963	1.119	2.722	3.841	—	—	—												
1935. IX.	1.526	116	263	379	109	259	368	120.415	226.481	346.896												
X.	1.526	114	266	380	108	262	370	120.480	226.490	346.970												
XI.	1.528	113	246	359	104	241	345	121.055	228.158	349.213												
XII.	1.529	106	223	329	95	218	313	122.676	230.231	352.907												
1936. I.	1.529	96	204	300	88	201	289	124.126	233.331	357.457												
II.	1.531	100	194	294	89	193	282	124.945	234.970	359.915												
III.	1.531	90	211	301	82	209	291	125.526	235.837	361.363												
IV.	1.533	100	210	310	92	209	301	125.554	235.654	361.208												
V.	1.536	96	228	324	89	224	313	125.250	234.783	360.033												
VI.	1.544	106	241	347	103	236	339	124.725	232.740	357.465												
VII.	1.549	116	268	384	111	261	372	123.901	231.168	355.069												
VIII.	1.552	121	296	417	114	291	405	123.846	230.610	354.456												
1935.IX.—1936.VIII. összesen	—	1.274	2.850	4.124	1.184	2.804	3.988	—	—	—												
1935. I—VIII.	—	801	1.864	2.665	735	1.844	2.579	—	—	—												
1936. I—VIII.	—	825	1.852	2.677	768	1.824	2.592	—	—	—												
Összehasonlítások	1936 VIII. havában	szám- szerűleg	+	28	+	3	+	18	+	21	+	3	+	18	+	21	+	4.428	+	6.594	+	11.022
	1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)		%-ban	+	1'8	+	2'5	+	6'5	+	5'3	+	2'7	+	6'6	+	5'5	+	3'7	+	2'9	+
	1935 IX. —1936. VIII. időszakban	szám- szerűleg	—	+	66	+	95	+	161	+	65	+	82	+	147	—	—	—	—	—	—	—
	1934 IX.—1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)		%-ban	—	+	5'5	+	3'4	+	4'1	+	5'8	+	3'0	+	3'8	—	—	—	—	—	—
	1936. I—VIII. idő- szakban 1935. I—VIII. időszakhoz képest több(+) kevesebb (-)	szám- szerűleg	—	+	24	—	12	+	12	+	33	—	20	+	13	—	—	—	—	—	—	—
			%-ban	—	+	3'0	—	0'6	+	0'5	+	4'5	—	1'1	+	0'5	—	—	—	—	—	—

*) Az 1936. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben*)

Időszak	Kincstári postahivataloknál:					Postamesteri hivataloknál és ügynökségeknél:								
	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes	Posta	Távíró	Távbeszélő	Rádió	Összes				
	munkaegységek száma					munkaegységek száma								
	ezrekben			ezrekben	o/oban	ezrekben			ezrekben	o/oban				
Az 1930. évben	186.223	27.761	105.715	5.953	325.652	71.3	9.809	11.325	16.843	3.891	130.868	28.7		
Az 1931. évben	161.075	22.657	103.432	6.494	293.658	72.7	80.932	9.792	15.387	4.234	110.345	27.3		
Az 1932. évben	135.946	17.848	97.845	6.900	258.539	72.9	70.612	7.847	13.667	4.174	96.300	27.1		
Az 1933. évben	129.388	16.501	95.047	6.774	247.710	72.6	69.057	7.049	13.326	3.912	93.344	27.4		
Az 1934. évben	130.711	16.294	99.131	7.185	253.321	72.3	71.557	6.974	14.471	4.052	97.054	27.7		
Az 1935. évben	132.288	16.663	108.581	7.516	265.048	72.0	74.560	7.130	17.197	4.155	103.042	28.0		
1934. IX.	10.546	1.466	8.282	593	20.887	71.6	5.925	636	1.379	334	8.274	28.4		
X.	12.353	1.454	8.618	596	23.021	71.5	6.875	604	1.370	335	9.184	28.5		
XI.	10.966	1.320	9.116	603	22.005	72.6	6.100	564	1.310	337	8.311	27.4		
XII.	12.651	1.300	8.645	611	23.207	71.8	7.003	533	1.224	341	9.101	28.2		
I.	10.644	1.162	8.336	620	20.812	72.3	5.923	497	1.218	348	7.986	27.7		
II.	9.840	1.085	8.788	626	20.339	73.4	5.380	464	1.176	350	7.370	26.6		
III.	10.338	1.369	8.451	629	20.787	72.1	5.474	588	1.622	350	8.034	27.9		
IV.	10.779	1.278	9.310	628	21.995	72.8	5.929	555	1.374	349	8.207	27.2		
V.	10.828	1.301	8.964	626	21.719	73.1	5.753	555	1.342	347	7.997	26.9		
1935. VI.	10.055	1.417	9.365	622	21.459	73.4	5.492	602	1.357	343	7.794	26.6		
VII.	10.808	1.549	8.841	621	21.819	70.9	6.364	696	1.550	341	8.951	29.1		
VIII.	10.785	1.639	8.610	620	21.654	70.3	6.496	728	1.589	342	9.155	29.7		
1934 IX.—1935. VIII. összesen:	130.643	16.340	105.326	7.395	259.704	72.1	72.714	7.022	16.511	4.117	100.364	27.9		
1935. IX.	10.940	1.540	9.158	627	22.265	71.5	6.354	639	1.552	345	8.890	28.5		
X.	12.538	1.509	9.372	628	24.047	71.0	7.247	642	1.568	343	9.800	29.0		
XI.	11.573	1.400	9.901	631	23.505	72.0	6.740	588	1.463	347	9.138	28.0		
XII.	13.110	1.414	9.485	638	24.647	71.7	7.408	576	1.386	350	9.720	28.0		
I.	10.727	1.177	9.058	646	21.608	72.3	6.110	503	1.322	355	8.290	27.7		
II.	11.241	1.215	9.434	650	22.540	73.0	6.185	490	1.303	358	8.336	27.0		
III.	10.608	1.287	8.977	653	21.525	72.4	5.918	546	1.381	359	8.204	27.6		
IV.	10.959	1.251	9.420	653	22.283	72.3	6.283	530	1.372	358	8.543	27.7		
V.	11.267	1.474	9.787	652	23.180	72.6	6.368	585	1.456	356	8.765	27.4		
1936. VI.	10.248	1.553	9.712	648	22.161	72.6	5.880	636	1.507	353	8.376	27.4		
VII.	11.415	1.698	9.662	645	23.420	71.4	6.608	712	1.699	349	9.368	28.6		
VIII.	10.808	1.803	8.958	643	22.212	70.2	6.600	760	1.726	350	9.436	29.8		
1935. IX.—1936. VIII. összesen:	135.434	17.321	112.924	7.714	273.393	71.9	77.701	7.207	17.735	4.223	106.866	28.1		
1935. I—VIII.	84.127	10.800	70.665	4.992	170.584	72.3	46.811	4.685	11.228	2.770	65.494	27.7		
1936. I—VIII.	87.273	11.458	75.008	5.190	178.929	72.1	49.952	4.762	11.766	2.838	69.318	27.9		
Összehasonlítások	1936. VIII. havában	szám-												
	1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szerszám	+ 23	+ 164	+ 348	+ 23	+ 558	-	+ 104	+ 32	+ 137	+ 8	+ 281	-
		o/oban	+ 0.2	+ 10.0	+ 4.0	+ 3.7	+ 2.6	-	+ 1.6	+ 4.4	+ 8.6	+ 2.3	+ 3.1	-
	1935. IX.—1936. VIII. időszakban	szám-												
	1934. IX.—1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szerszám	+ 4.791	+ 981	+ 7.598	+ 319	+ 13.689	-	+ 4.987	+ 185	+ 1.224	+ 106	+ 6.502	-
		o/oban	+ 3.7	+ 6.0	+ 7.2	+ 4.3	+ 5.3	-	+ 6.9	+ 2.6	+ 7.4	+ 2.6	+ 6.5	-
1936. I—VIII. időszakban, 1935. I—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám-													
	szerszám	+ 3.146	+ 658	+ 4.343	+ 198	+ 8.345	-	+ 3.141	+ 77	+ 538	+ 68	+ 3.824	-	
	o/oban	+ 3.7	+ 6.1	+ 6.1	+ 4.0	+ 4.9	-	+ 6.7	+ 1.6	+ 4.8	+ 2.5	+ 5.8	-	

*) Az 1936. évi adatok ideiglenesek.

II. A forgalom munkaegységekben.*)

Időszak	Összes postai szerveknél:									
	Posta		Távíró		Távbeszélő		Rádió		Összes	
	munkaegységek száma									
	ezrekben	%-ban	ezrekb	n %-ban	ezrekben	%-ban	ezrekben	%-ban	ezrekben	%-ban
Az 1930. évben	285.032	64.4	39.086	8.6	122.558	26.8	9.844	2.2	456.520	
Az 1931. évben	242.007	59.9	32.449	8.0	118.819	29.4	10.728	2.7	404.003	
Az 1932. évben	206.558	58.3	25.695	7.2	111.512	31.4	11.074	3.1	354.839	
Az 1933. évben	198.445	58.2	23.550	6.9	108.373	31.8	10.686	3.1	341.054	
Az 1934. évben	202.268	57.8	23.268	6.6	113.602	32.4	11.237	3.2	350.375	
Az 1935. évben	206.848	56.2	23.793	6.5	125.778	34.2	11.671	3.1	368.090	
1934. IX.	16.471	56.5	2.102	7.2	9.661	33.1	927	3.2	29.161	
X.	19.228	59.7	2.058	6.4	9.988	31.0	931	2.9	32.205	
XI.	17.066	56.3	1.884	6.2	10.426	34.4	940	3.1	30.316	
XII.	19.654	60.8	1.833	5.7	9.869	30.5	952	3.0	32.308	
1935. I.	16.617	57.7	1.659	5.8	9.554	33.2	968	3.3	28.798	
II.	15.220	54.9	1.549	5.6	9.964	36.0	976	3.5	27.709	
III.	15.812	54.9	1.957	6.8	10.073	34.9	979	3.4	28.821	
IV.	16.708	55.3	1.833	6.1	10.684	35.4	977	3.2	30.202	
V.	16.581	55.8	1.856	6.2	10.306	34.7	973	3.3	29.716	
VI.	15.547	53.1	2.019	6.9	10.722	36.6	965	3.4	29.253	
VII.	17.172	55.8	2.245	7.3	10.391	33.8	962	3.1	30.770	
VIII.	17.281	56.1	2.367	7.7	10.199	33.1	962	3.1	30.809	
1934. IX.—1935. VIII. összesen	203.357	56.5	23.362	6.5	121.837	33.8	11.512	3.2	360.068	
1935. IX.	17.294	55.5	2.179	7.0	10.710	34.4	972	3.1	31.155	
X.	19.785	58.4	2.151	6.4	10.940	32.3	971	2.9	33.847	
XI.	18.313	56.1	1.988	6.1	11.364	34.8	978	3.0	32.643	
XII.	20.518	59.7	1.990	5.8	10.871	31.6	1.988	2.9	34.367	
1936. I.	16.837	56.3	1.680	5.6	10.380	34.7	1.001	3.4	29.898	
II.	17.426	56.4	1.705	5.5	10.737	34.8	1.008	3.3	30.876	
III.	16.526	55.6	1.833	6.2	10.358	34.8	1.012	3.4	29.729	
IV.	17.242	55.9	1.781	5.8	10.792	35.0	1.011	3.3	30.826	
V.	17.635	55.2	2.059	6.4	11.243	35.2	1.008	3.2	31.945	
VI.	16.128	52.8	2.189	7.2	11.219	36.7	001	3.3	30.537	
VII.	18.023	55.0	2.410	7.4	11.361	34.6	994	3.0	32.788	
VIII.	17.408	55.0	2.563	8.1	10.684	33.8	993	3.1	31.648	
1935. IX.—1936. VIII. összesen	213.135	56.0	24.528	6.5	130.659	34.4	11.937	3.1	380.259	
1935. I—VIII.	130.938	55.5	15.485	6.6	81.893	34.7	7.762	3.2	236.078	
1936. I—VIII.	137.225	55.3	16.220	6.5	86.774	35.0	8.028	3.2	248.247	
Összehasonlítások	1936. VIII. havában	szám-								
	1935. VIII. havához képest több (+) kevesebb (-)	szerüleg	+ 127	- + 196	- + 485	- + 31	- + 839			
		%-ban	+ 0.7	- + 8.3	- + 4.8	- + 3.2	- + 2.7			
	1935. IX.—1936. VIII. időszakban	szám-								
	1934. IX.—1935. VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szerüleg	+ 9.778	- + 1.166	- + 8.822	- + 425	- + 20.191			
		%-ban	+ 4.8	- + 5.0	- + 7.2	- + 3.7	- + 5.6			
1936. I—VIII. időszakban 1935. I—VIII. időszakhoz képest több (+) kevesebb (-)	szám-									
	szerüleg	+ 6.287	- + 735	- + 4.881	- + 266	- + 12.169				
	%-ban	+ 4.8	- + 4.7	- + 6.0	- + 3.4	- + 5.2				

Az 1936. évi adatok ideiglenesek.

KULFÖLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Németország.

E hasábkon már ismertettük a német postának azt az újítását, hogy a nagyobb tömeget vonzó társadalmi, hazafias összejövetelek, gyűlések, sportünnepélyek, pártnapok alkalmi postahivatalait újabban nem stabil épületben, tehát előre meghatározott helyen, hanem mozgóhivatal formájában, gépkocsiban rendezi be. Az első ilyen gépkocsiban működő mozgó postahivatal az 1935. évi nürnbergi pártnapon próbálták ki. Azóta valamennyi tömegmegmozduláson résztvettek ezek a kísérleti mozgó postahivatalok és mindenütt igen jó eredményel elégitették ki a közönség igényeit.

A berlini olimpiai játékok alkalmából felállított közel 100 stabil alkalmi hivatalon kívül már 6 gépkocsiba szerelt ilyen mozgó postahivatal is működött.

Most azután a német posta tovább ment egy lépéssel. Egyes távolabbi közúti szakaszon a postaforgalom lebonyolítására olyan gépkocsikat vett használatba, amelyekkel utazó postaszemélyzet nemcsak kész zárlatokat közvetít, hanem a zárlatok anyagát útközben — a vasúti mozgóposták mintájára — fel is dolgozza.

Az e célra a Daimler-Benz műveknél előállított közúti mozgóposta-gépkocsi 13.65 m hosszú és 2.2 m széles; ebből a kezelési helyiségre 10.5 m esik; a kocsi önsúlya 13.5 tonna és 4.9 tonna megterhelést bír el. Hajtóerőként 6 cilinderes 150 lóerős Dieselmotor szolgál, amely a jó országúton 90 kméteres sebességgel szállítja a postát. A kocsi acélváza három tengelyen nyugszik és a vezető, továbbá a mosdó és WC részére szolgáló helyiségek el vannak különítve a kezelőhelyiségtől. A kezelőhelyiség belső kiképzése és felszerelése egyébként teljesen megegyezik a mozgópostakocsik hasonló berendezésével. Minthogy a beosztott személyzet menetközben állva dolgozik, a kocsi rugózása, a kerekek tömlőinek fokozott rugalmassága, a padló linoleum borítása alatt elhelyezett vastag szőnyegburkolat könnyítik meg a személyzet munkáját. Télen melegvízfűtés gondoskodik a kocsi egyetlen fűtéséről. Az útközi közvetítőszolgálat gyorsaságát 3 két-szárnyú ajtó biztosítja.

E mozgóposta-gépkocsi próbajaratát Berlin-Lipsee és Berlin-Stettin között május 4—16-ig terjedő időben tartották. A próbaúton ovális „Kraftkurpost“ felírású keletbélyegzőt használt a próbamenet, amely útközben mindenféle küldeményt ke-

zelt. A Berlinből kiinduló menetek páratlan, a Berlin felé tartó menetek páros számmal megkülönböztetett bélyegzőin, a rendes adatokon kívül „Versuchsfahrt“ felírás is olvasható volt. Az első út alkalmából a tájékoztatott közönség a különleges bélyegzőlenyomatok megszerzése érdekében tömegesen vette igénybe ezt az új mozgópostát küldeményei szállítására.

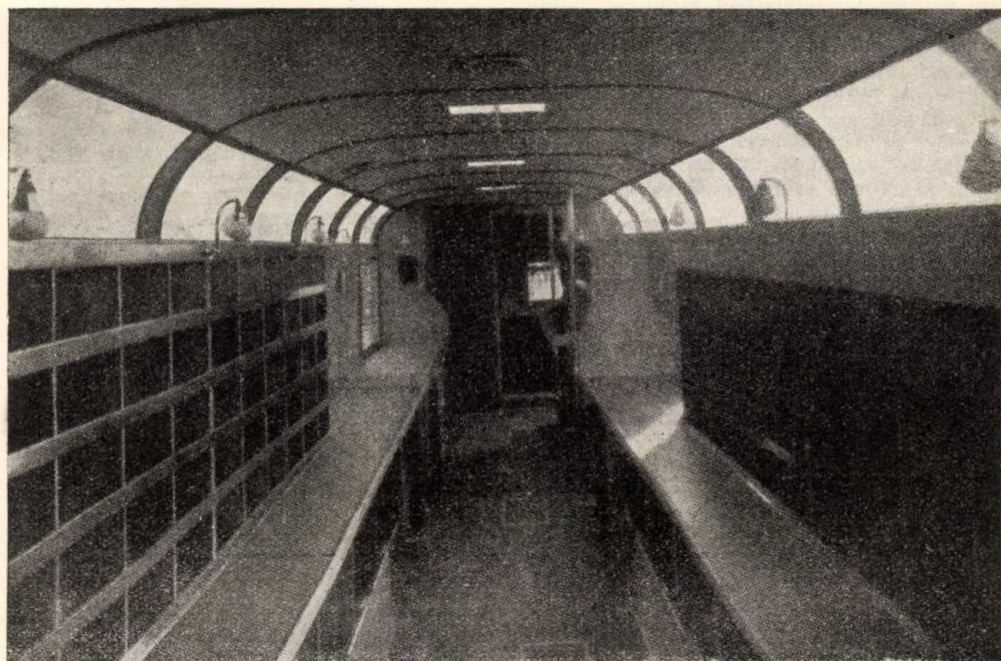
A mozgóposta-gépkocsi képét a következő oldalon mutatjuk be.

A mozgópostagépkocsikat újabban a Berlin—Magdeburg és Berlin—Lipsee közötti közúti szakaszon — de mindig csak kísérletképpen — az éjjeli postamenetek lebonyolítására használják. (D. V. Z. 1936: 28. és 30.)

*

Az olimpiai játékok alatt a közönség érdeklődése a német posta által forgalombahozott olimpiai levélbélyegsorozatok és alkalmi bélyegzők lenyomatai iránt különösen a megnyitás napján szinte leküzdhetetlenül nagy volt. Ezren és ezren álltak körül a látogatók az olimpiai küzdőtér postahivatalának e célra nyitott 14 ablakát, hogy külön lapra ragasztott olimpiai bélyegsorozatot, levelezőlapot vagy négyesblockot vehessenek s azokat a megnyitás napjának bélyegzőjével lebélyegeztethessék.

Az olimpiai-kapu előtt számos kocsi-ra szerelt bélyegárusító és lebélyegző munkahelyeket is létesített a német posta, amelyek a megnyitás pillanatától — késő éjszakáig a közönség rendelkezésére állottak. A Berlin—Scharlottenburg 9. sz. hivatal kirendeltségként működő Olympiai postahivatalnál gyűltek össze a több száz-ezerre tehető és a világ minden részéből postai úton érkezett bélyeg megrendelések. Egyik megrendelő 46.000 drb. lebélyegzett olimpiai levelezőlapot, egy másik 5000 drb. külön papír lapra felragasztott és lebélyegzett bélyegsorozatot rendelt; egy harmadik beküldött 9000 drb. megcímezett ajánlott levelet, művésziesen előre felbélyegezve, hogy a 9-féle alkalmi bélyegzővel 1000—1000 darab lebélyegeztessék és postai úton továbbíttassék. A „Kraftdurch-Freude-Stadt“ külön hivatalában olyan erős volt a bélyeggyűjtők rohama, hogy a német posta a szolgálat megerősítésére még 2 gépkocsikba szerelt mozgóhivatalt és újabb helyiséget bocsátott rendelkezésre a forgalom lehető panaszmentes lebonyolítására. A legtöbb olimpiai postahivatal naponként éjjel után a Deutschlandhalle-nan működő alkalmi pos-

Fent: német mozgóposta-gépkocsi.
Lent: a mozgóposta-gépkocsi belseje.

tahivatal pedig augusztus 2-ről 3-ra virradó éjjel csak hajnali 4 órakor elégitette ki az utolsó vásárlóját. (D. W. Z. 1936:33).

*

Az új német okiratadózás a postai meghatalmazásokat is adóköteles okirattá minősítette.

Az új adó összege az érték fél ezreléke, de nem több, mint meghatalmazásonként 500 Márka. Ha a postai meghatalmazás tárgyának értéke ismeretlen, az adó legalább 1 márka 50 pfennig. Ha a meghatalmazott a meghatalmazó alkalmazottja vagy hozzátartozója, az adó az érintett érték egy negyed ezreléke és legfeljebb 100 márkára mérséklődik. (P. N. 1936:7.)

(k. j.)

TAVIRÓ.

Ausztria.

Ausztriában 1935. végén minden 22.02 km² területre és 3.100 lakásra egy táviróhivatal esik. A táviróhivatalok száma 3.100, ami az előző évhez képest 22 szaporodást jelent.

A feldolgozott táviratok száma a belföldi forgalomban az előző évhez hasonlóan tovább apadt, a külföldi forgalomban azonban emelkedett. Míg az átmenőforgalom európai viszonylatban csökkent, addig európankívi viszonylatban emelkedést mutatott fel. Az össztávíróforgalom 1935-ben 2.753.400 táviratot tett ki. Ebből a belföldi forgalomra 930.900, az európai végforgalomra 1.485.600, az európai átmenőforgalomra 192.600, az európankívi végforgalomra 120.100 és az európankívi átmenőforgalomra 24.200 drb távirat esik. A táviróhálózat huzalhossza 65.400 km.

Az üzemben lévő Morse-készülékek száma 1.300, a kopogó készülékeké 170. 1935 végén 17 írógépés táviró volt üzemben. Ezzel a modern távirógéppel bonyolítják le kísérletképen a forgalmat Bécs—Belgrád, Bécs—Zágráb és Innsbruck—Kitzbühel közt.

A képtávíróforgalmat kiterjesztették Belgiumra és néhány franciaországi magán táviróállomásra.

A rádió feldolgozott táviróforgalom (e forgalmat a Radio Ausztria r. t. bonyolítja le) az év első felében visszaesett, a második felében azonban annyira megnövekedett, hogy a rádióon lebonyolított egész évi táviróforgalom, az előző évhez képest 5.9% emelkedést mutat fel. A tárgyévben Belgiummal létesítettek rádiótávíró összeköttetést. Ezeknek az összeköttetéseknek száma európai viszonylatban 17, európankívi viszonylatban 3. A Deutsch—Altenburg-i adóállomáson 3 hosszúhullámú és 6 rövid-

hullámú adóállomás, a Laaerbergi vevőállomáson 14 hosszúhullámú és 11 rövidhullámú vevőkészülék van üzemben.

Belgium.

1935-ben a díjköteles táviratok száma az előző évi 5.809.656 darabbal szemben 6.180.024-re emelkedett. A díjköteles táviratok számának emelkedése ellenére a táviró bruttó bevétele, az előző évi bevétellel szemben csökkent. Míg 1934-ben a bruttó bevétel 51.370.000 frank volt, addig 1935-ben ez csak 49.798.000 frankot ért el. A táviratok számának 370.368 drb. emelkedésével szemben, tehát a bruttó bevétel 1.572.000 frank csökkenést mutat. (J. T.)

Csehszlovákország.

A csehszlovák igazgatás 1936. augusztus 10-től kezdődően Németország, Franciaország és Nagybritanniával képtávírószolgálatot rendszeresített. Ezidőszereint a Prágában felállított egy nyilvános állomás látja el a szolgálatot, s ez Németország, Franciaország és Nagybritanniának mind nyilvános, mind magánállomásainak továbbíthat képtávíratokat. (J. T.)

Svájc.

Svájc táviróforgalma a tarifakönnyítések ellenére is visszaesést mutat. Ez a visszaesés 1935-ben a belföldi táviróforgalomban 6.9%-ot, a nemzetközi forgalomban 5.6%-ot, az átmenő forgalomban pedig 12%-ot tett ki. Európankívi viszonylatban a forgalom Északamerikával erősen csökkent. A négy szomszédos állam közül a forgalomsökkenés legerősebb volt Németországgal. (D. V. Z.)

TAVBESZÉLŐ.

Amerika.

Az American Telephone and Telegraph Company, a világ leghatalmasabb távbeszélő vállalatának 1935. évi működési jelentése szerint, a társaság távbeszélő előfizetőinek száma 1930. óta a következőképpen alakult:

1930 végén	15,590.000	előfizető
1931	15,290.000	"
1932	13,600.000	"
1933	13,079.500	"
1934	13,377.500	"
1935	13,844.000	" volt.

Az előfizetők számának alakulása tehát azt mutatja, hogy a távbeszélő, amelyet a gazdasági válság erősen érintett, ismét kezd magához térni, amennyiben 1934. óta az előfizetők száma fokozatosan emelkedik. Az utolsó két év kedvező eredmé-

KIR

AM. TEL. & T. CO.

nyéből a társaság azt a következtetést vonja le, hogy a távbeszélő fejlődése az Amerikai Egyesült Államokban korántsem fejeződött be. A lakosság száma ugyanis állandóan nő. Bár a bevándorlást erősen megszorították, a növekedés főleg abban a néprétegben tapasztalható, amely erősen hozzájárul a távbeszélő fejlődéséhez. Különösen a fiatal nemzedéket érti ez alatt, amelynek a száma sokkal gyorsabban emelkedik, mint az összlakosság száma. Ezenkívül az életstandard javítására irányuló törekvés is kedvező befolyást gyakorolhat a távbeszélő előfizetők számának emelésére, főleg abban a társadalmi rétegben, amely eddig kevésbé vette a távbeszélőt igénybe.

A társaság szerint a távolsági távbeszélőforgalom is emelkedni fog nemcsak az előfizetők számának emelkedése folytán, hanem a népesség nagyobb arányú helyváltoztatása következtében. Másrésztől a világkereskedelem is mind jobban értékelni fogja azokat a vizsgálatakat, amelyeket a távbeszélő az üzleti életben tud nyújtani. (J. T.)

Ausztria.

Ausztria belföldi távbeszélőforgalma 1935-ben, a távíróforgalomhoz hasonlóan csökkent. A külföldi távbeszélőforgalom csökkenése 1931 óta tart, s 1935-ben folytatódott. A legerősebb volt a távbeszélőforgalom Csehországgal és Németországgal. A beszélgetési percek száma külföldre irányuló forgalomban 3,486.605, fordított irányban 4,096.743 volt.

A helyi hálózatok száma 82-vel 1807-re, a főközpontok száma pedig 81-el apadt. Ezzel szemben a mellékközpontok száma 8-al 251-re és az önálló nyilvános állomások száma 77-el 709-re emelkedett. A távbeszélő-állomások száma 258.748-ról 272.139-re emelkedett, ami 13.391 előfizetőnövekedést jelent. A távbeszélő központokhoz 3817 nyilvános állomás, vagyis 22-vel kevesebb volt kapcsolva, mint az előző évben. Az előfizetők számának emelkedése a helyi hálózatok további kiépítését tette szükségessé.

Belgium.

Belgiumban a távbeszélő előfizetők száma 1935. év végén, az előbbi évi 323.423 előfizetővel szemben 339.592-re emelkedett. Az 1935. évi szaporulat tehát 16.169 előfizető. Ez a kedvező eredmény a távbeszélő bevételeinek alakulásában is kifejezésre jutott. Az 1934. évi 321,087.000 frank bruttó bevétellel szemben, az 1935. év 345,677.000 frank bruttó bevétellel zárult. A bevétel-többlet 24.590 millió frank. (J. T.)

Svájc.

Érdekes újítást vezetett be a svájci távbeszélő igazgatás. 1936. július 1-től kezdődően távbeszélgetésekre jogosító utalványokat (bón) bocsátott ki. Ezeket az utalványokat a távbeszélőhivatalok 1 és 5 frank értékben árusítják, s az üzleti vállalatok azért vásárolják, hogy velük ügyfeleiket vagy vevőközönségüket megajándékozzák. Ily módon a kereskedők megtéríthetik vevőközönségüknek az áruk megrendelésénél felmerült távbeszélő költséget s ezzel ösztönzik őket távbeszélőn eszközölhető újabb megrendelésekre.

A távbeszélgetési utalványok (bón) érvényességi ideje egy év. Az érvényesség idejét nem hosszabbítják meg s az elvesztett utalványokat (bón) nem pótolják s árukat sem térítik vissza.

A távbeszélgetési utalvány egyik oldalán az az érték van feltüntetve, amelyet az illető utalvány képvisel. Ezen az oldalon tüntetheti fel továbbá, az e célra fenntartott helyen, az utalványt vásárló a saját, valamint annak a címét, akit az utalvánnyal megajándékozott. Ugyancsak ezen az oldalon látja el az eladó hivatal az utalványt keletbélyegzőjével. A keletbélyegzővel el nem látott utalványok érvénytelenek.

A távbeszélgetési utalvány másik oldala a díjmegtérítésre és az utalvány elszámolására vonatkozó főbb rendelkezéseket tartalmazza. Megfelelő üres hely áll továbbá az adományozó rendelkezésére, amelyet reklámcélnak használhat fel.

Az utalvány birtokosa az utalványt beadja a távbeszélőhivatalnak abból a célból, hogy annak értéke az utalványon megjelölt távbeszélő előfizető legközelebbi számlájában javára irassék.

A távbeszélgetési utalványok a posta, távíró és távbeszélő hivatalok felvevő alakainál fizetés teljesítésként nem használhatók fel, sem pénzre nem válthatók be, sőt nyilvános távbeszélő állomás igénybevételeire sem jogosítanak. (J. T.)

*

A svájci igazgatás 1935. évi üzleti jelentésében beszámol többek között arról, hogy az elmúlt évtizedben keresztyült szervezeti változások — 50 kis és közép építési hivatal megszüntetése és a kerületi igazgatóságoknak közbeneső hatóságokként való kikapcsolása helyesnek bizonyult. A távbeszélőberendezések fenntartását és építését a tárgyévben 19 építési hivatal látta el. A helyi, valamint a kerületi és távkábel hálózatot, tekintettel az automata távbeszélőüzem fejlődésére, legnagyobb mértékben föld alatt sikerült tovább kiépíteni. A távbeszélőelőfizetők száma a tárgyév végén kerekén 400.000-re emelkedett, s ezzel

Svájc 9,8%-os távbeszélő sűrűséggel, eddig e szempontból az európai államok élén álló Dánia és Svédország távbeszélő-sűrűségét majdnem elérte.

A távbeszélő forgalomban a külkereskedelmi körök nehéz gazdasági helyzete, amely az idegenforgalom terén is mutatkozott, oda vezetett, hogy a külföldi távbeszélőforgalom 2,4%-ot ismét visszaesett. Ezzel szemben a belföldi forgalom az előfizetők számának 3,5%-os emelkedése, az üzem javítására irányuló ténykedések és a serény üzletszerző tevékenység következtében 3,4 millió beszélgetéssel emelkedett, ami százalékban kifejezve 1,2%-ot tesz ki. (D. V. Z.)

RADÍÓ.

Amerika.

Az Egyesült Államok rádiótársaságainak legjelentősebb jövedelmi forrása a rádióközvetített kereskedelmi reklámok képezik. Hogy mekkora jövedelmet jelent ez, fényesen bizonyítja az, hogy a három legnagyobb rádiótársaságnak az év első hat hónapjában e reklámból megközelítőleg 420 millió frank jövedelme volt. Egyes kereskedelmi vállalatok hihetetlen összegeket áldoznak e célra. Ezeknek az összegeknek nagyságáról fogalmat alkothatunk, ha tudjuk, hogy rádióközvetített reklámjaiért egyetlen egy vállalat 33 millió frankot fizetett. E nagy összeget látva, ne gondoljuk azt, hogy e reklámok terjedelmes szövegűek lehetnek, mert ezek csak néhány rövid mondatból állhatnak, amelyeket a rádióműsor elején és végén közvetítenek. (Le Petit Radio.)

Kanada a rádióhírmondó államosítása előtt áll. Az államosítás folyamata már az elmúlt esztendőben megkezdődött, amikor a rádióműsor-adások ellenőrzésére állami ellenőrző bizottságot állítottak fel. E bizottság helyére most állami rádióhírmondó társaság fog lépni, élén egy vezérigazgatóval és új kerületi igazgatókkal. Ez az új társaság van hivatva arra, hogy lassanként összevásárolja az összes magánadóállomásokat. A vezérigazgatónak a politikai műsoradások felett is teljhatalma lesz. Választások idején ugyanis a rádióadóállomást minden politikai párt igénybeveheti. A társaság pénzügyi megerősödését első sorban az évenként és vevőállomásonként fizetendő 2 dollár előfizetési díj megállapításával akarják elérni. Az állami adóállomások előreláthatólag reklám-műsorokat is fognak közvetíteni, hogy a társaság az ezekből eredő bevételekkel jövedelmét kiegészíthesse. Kanada lesz tehát az első az amerikai államok közül, amely a rádióhírmondót állami kezelésbe vette. (Funk.)

Görögország.

Az egyetlen európai ország Görögország, amelynek még nincs rádióhírmondó szolgálata. E szolgálat megszervezésének előmunkálatai azonban már folyamatban vannak. Eszerint Athénben 100 KW-os, Szalonikiben 10 KW-os, Korfuban 5 KW-os adóállomás, ezenkívül Athénben egy 10 KW-os rövidhullámú adóállomás épül s üzembehelyezésük jövő év közepe táján várható. (Radio Welt.)

Németország.

Németországban a rádióelőfizetők száma 1936. augusztus 1-én 7,404.144 volt. Ez azt jelenti, hogy az előfizetők száma az előző havi állapottal szemben 26.175 előfizetővel, vagyis 3,5%-al csökkent. Ez az ú. n. nyári-csökkenés a múlt év júliusában háromszor akkora volt. Főleg a berlini olimpiai játékoknak tulajdonítható, hogy az idei nyári csökkenés az előző évi csökkenések mértékén jóval alul maradt. (Funk.)

VEGYES.

Brit-India.

A brit-indiai posta és táviróigazgatás 1934/35. évi jelentése szerint 1935. április végén kereken 170.000 km táviró- és távbeszélő légvezetékét tartott üzemben, 820.000 km huzalhosszal és több mint 2000 km hosszúságú kábellel. A kábel erek hosszúsága 146.000 km-re emelkedett. Az előző évvel szemben a táviró- és távbeszélőhálózat eszerint közel 500 km vezetékhozz fejlődést mutat, 11.800 km huzalhosszal és 32 km kábellel. A vezetékes összeköttetésekön kívül rádiótávíróösszeköttetések bonyolították le a táviró- és távbeszélőforgalmat, mind belföldön, mind külfölddel, így Irakkal és Iránnal. A Madras—Rangoon közti rádiótávíróösszeköttetésen a Wheatston-berendezést Baudot—Berdan-berendezéssel cserélték fel.

Az 1934. számadási év végén 10.289 hivatal volt a távirószolgálatra megnyitva s ezenkívül 8.975 postahivatal volt táviratok felvételére felhatalmazva. E postahivatalok a táviratokat postával továbbították a legközelebbi táviróhivatalhoz.

A belföldi táviróforgalomban 1934. április 1-én új díjszabás lépett életbe; a díjminimumot 8 szó díjában állapították meg. A hat szóból álló üdvözlő-üzenet díját lecsökkentették. A táviratlevél-forgalmat további 12 országra kiterjesztették.

A belföldi táviratforgalom 14.923.000 díjköteles távirattal 12,55%-os emelkedést mutatott fel az előző évvel szemben. Ezzel szemben a külföldi táviróforgalom 0,68%-al esett, mert e viszonylatban váltott távira-

tok száma csak 2,284.000 volt. A féldíjas tengerentúli táviratok (LC) száma 3,53%-al emelkedett. Az üdvözlő táviratforgalom mind belföldön, mind külföldi viszonylatban szintén emelkedett.

A távbeszélőhálózat, különösen a távolsági forgalomban, erős fejlődést ért el. Fontos kereskedelmi gócpontok között nemcsak új összeköttetéseket létesítettek, hanem eddig be nem vont területekre is kiterjesztették a távbeszélőhálózatot. Így bevonták a távbeszélőhálózatba Gwalior és Bhopalt (Közép-India), Quettát (Beludzsisztán), Bannut és Kobatot (Nyugat-India), Karnalt (Punjab) stb. Mivel Bombay és Karatsi közt Delhi és Lahoren át a távbeszélő összeköttetés nem volt mindig üzembiztos, közvetlen összeköttetést létesítettek Ahmedabat és Hyderabat Sind közt Ajmer-Marwar In-Jodhpur irányában. Kalkutta és Bombay közt háromcsatornás magasfrekvenciájú távbeszélő összeköttetést létesítettek. A Ceylon szigettel való távbeszélőforgalom céljára pedig tengeralatti kábel-t fektettek le.

1935 április végén 330 állami távbeszélőközpont volt üzemben, amelyek 20.545 fő és 3783 mellékállomást szolgáltattak ki. A távbeszélőforgalom lebonyolítására ezenkívül 360 magán távbeszélőközpont áll rendelkezésre 849 távbeszélő összeköttetéssel.

1934 szeptember 1-én a távbeszélő díj-szabásban azt az újítást vezették be, hogy a távbeszélő havi számlák összegéből, ha a számlát késedelem nélkül kiegyenlítették, 10% engedményt adnak. További engedményt biztosítanak akkor is, ha a távbeszélőelőfizető az egy évre esedékes összeget egy összegben előre fizeti be. A távbeszélő bevételek a tárgyévben jelentősen emelkedtek.

A rádióelőfizetők száma 1934/35. évben 12.000-ről 18.000-re szaporodott. Az 1933. évi rádiótörvény értelmében 1934. január 1-től kezdődően, a rádiókészülékek árusítása engedélyhez van kötve. A tárgyévben 707 ilyen engedélyt adtak ki. (D. V. Z.)

Franciaország.

A rádiót érintő érdekes perben hozott a francia bíróság ítéletet. A szerzők és írók egyesülete beperelte M. H.-t, mert nyilvános helyiségében vendégeinek szórakoztatására rádióvevőkészüléket tartott üzemben anélkül, hogy a szerzők és írók egyesületével szerzői díj fizetésében megállapodott volna. Felperes 220 frank szerzői díj és 7.500 frank anyagi kártérítés megítélését kérte.

Alperes a per folyamán azzal védekezett, hogy nyilvános helyiségében működő rádióvevőkészüléke csak árfolyamok és hírek vételére szolgált. Felperes szerzői díj

címén már kapott bizonyos javadalmazást az adóállomástól és így nincs joga a vevőállomástól is díjat szedni. Végül, a rádiót a szerzői díj szempontjából nem lehet a gramofonnal összehasonlítani, mert míg a gramofonon közvetített zenét tetszőlegesen lehet kiválasztani, addig a rádión közvetített zene vagy irodalmi mű a rádióállomás műsorától függ. A bíróság alperes védekezését nem fogadta el, mert alperes rádióvevőkészülékét nemcsak árfolyamok és hírek vételére használta, hanem azon a műsor művész részét is vette — az megállapítást nyert —, továbbá, igaz ugyan, hogy a felperes társaság az adóállomástól kap díjazást a rádión közvetített zene és irodalmi művekért, ez a díjazás azonban csak az előfizetők személyes szórakoztatására közvetített zene és irodalmi művekre vonatkozik. Amennyiben alperes rádióvevőkészülékét nyilvános helyiségében működtette, ezt azért tette, hogy a zenével vendégeket toborozzon és azokat fogyasztásra serkentse. Ebből tehát anyagi hasznot húz. A bíróság ezért a panasznak helyt adott s alperest 220 franknak két évre szóló szerződíj-átalány és 50 frank anyagi kártérítés megfizetésére kötelezte. A felperes által kért 7500 frank anyagi kártérítést a bíróság fantasztikus összegnek minősítette. (Le Petit Radio.)

Németország.

A német táviró- és távbeszélő igazgatás az olympiai játékok tartama alatt hatalmas forgalmat bonyolított le. Berlinben az olympiai játékok alatt feldolgozott táviratok száma a rendes forgalom harmincszorosát érte el. A távbeszélőforgalom is rendkívül nagy volt. A világ összes országai-
val összesen 1,145.000 távbeszélőüzemet közvetítettek. A helyi beszélgetések száma mintegy 32 milliót tett ki. Az európai és európankivüli rádióátvitel számát összesen 1.163 volt. Ennek a mennyiségnek az értékeléséhez tudnunk kell, hogy minden egyes rádióátvitelt különleges kapcsolások stb. által előzetesen elő kell készíteni. Milyen felkészültség kellett ahhoz, hogy a német igazgatás az olympiai játékok rövid tartama alatt ezt a hatalmas forgalmat akadálytalanul, simán le tudta bonyolítani?

Külön érdeklődésre tarthat számot, hogy a német igazgatás miképpen rendezkedett be Kielben, az olympiai játékok keretében megtartott vitorlás-hajó verseny hírforgalmának gyors és kifogástalan lebonyolítására.

A vitorlázó-versenyek két pályán történtek. E két versenypálya indító- és célvonalán lehorgonyzott hajókon foglaltak helyet az indító, ill. célbírák. E hajóknak

közvetlen táviró- és távbeszélő összeköttetésük volt Kielben a Hindenburg-parton felállított sporthivatallal. A táviró céljára kopogókészülékeket használtak fel. Az indító és célbírák ily módon állandó összeköttetésben voltak a sporthivatallal és késelem nélkül közölhették a hivatalos versenyeredményeket, az egyes bóják közt elért versenyidőket, valamint a vitorlázó versennyel kapcsolatos egyéb közlendőiket. A kieli sporthivatal közvetlen írógépes táviróösszeköttetésben állt a berlini sporthivatallal (Berlin-Hardenbergstrasse).

A hírlapok és képeslapok kiszolgálására az Olympia-kikötőben hírlap-postahivatalt állítottak fel. E hivatalban egy tágas, csendes munkaterem mellett, amely munkateremben a „Mercedes-Írógépszolgálat” rendezkedett be írógépeivel és diktálófülkéivel, 18 kipárnázott távbeszélőfülke sorakozott egymás mellé. E távbeszélőfülkék a versenyek tartamára létesített külön távbeszélő központhoz voltak bekapcsolva. E távbeszélőközpont Hamburggal és Berlinnal közvetlenül volt összekapcsolva. A bejelentett beszélgetésekre várakozó hírlapírókat a munkateremben felállított hangosanbeszélő útján hívták fel a beszélgetések lebonyolítására.

Az igen élénk táviróforgalmat a hírlaphivatal írógépes távirókészülékkel bonyolította le. A kieli táviróhivatalba beérkező minden táviratot, amennyiben az ú. n. olimpia-területre, vagy a parthoz kikötött yachtokra voltak címezve, a hírlaphivatal kézbesítette.

A hírlaphivatalnak ezenkívül három képtovábbító állomása is volt, amely Berlinnel három és Hamburggal két vezetékkel rendelkezett.

A vitorlázó-versenyeket a birodalmi rádiótársaságnak rövidhullámú adóállomásokkal felszerelt csónakjai kísérték. E csónakokból helyszíni közvetítést adtak a verseny lefolyásáról. E helyszíni közvetítéset a csónakok rövidhullámú adóállomásain keresztül, a Laboe tengerifürdő strandján

épített tágas rádióházban fogták fel s innen vezetéken Berlinbe továbbították a birodalmi sporttelepen lévő olimpiai nagy adóállomáshoz. Ily módon 30 rádióátvitelt bonyolítottak le a kieli vitorlázó-versenyekről. Laboe—Kiel—Berlin közt négy rádióátvivő és négy beszédáramkör állt e célból rendelkezésre.

A távközlő forgalom már a vitorlázó-olympiászt megelőző napokban élénk volt. A rendes átlag forgalmon felül kerekén 13.000 táviratot dolgoztak fel s kerekén 1000 dísztvírat-ürlapot állítottak ki. A kiinduló távbeszélgetések száma 12.100 beszélgetéssel haladta meg a rendes átlagot. E beszélgetések közül 700 irányult külföldre. Megközelítőleg ugyanilyen nagy volt az érkezett beszélgetések száma.

Az olimpia-területen a helyi forgalom részére felállított 27 utcai távbeszélőfülkéből 7000 helyi beszélgetést folytattak. Az időszaki postahivatalokban és a hírlaphivatalban összesen 31 távbeszélőfülke állt a közönség rendelkezésére. A szervezőbizottság, a sporthatóságok és a verseny lebonyolításában résztvevő egyéb hivatalos személyek részére 50 távbeszélő állomás volt fenntartva.

A meglévő távbeszélőáramkörök számát Kiel—Berlin közt 22 négyeres, Kiel—Hamburg közt 15 távbeszélő áramkörrel emelték. A meglévő táviró vezetékek számát Kiel—Berlin, Kiel—Emden és Kiel—Hamburg közt 1—1 vezetékkel szaporították.

A hírlaphivatalból kiindult beszélgetések várakozási ideje Berlinnel és Hamburggal 1—2 perc, a többi német központtal 3—5 perc volt. Nemzetközi viszonylatban az átlagos várakozási idő Stokholmmal 6, Amsterdammal 5, Páriszal 12, Osloval 10 és Koppenhágával 8 percet tett ki. A beszélgetési időtartam átlaga a belföldi forgalomban 7, külföldi viszonylatban 7.4 perc volt. A leghosszabb beszélgetés belföldi forgalomban 41, külföldi forgalomban 19 perc volt.

Dr. Kende Félix.

POSTÁSMÉZ

Ára: tagoknak 1.20, nem tagoknak 1.50. A megrendelések október hó 15-ig beküldendők.

Bővebb felvilágosítást a m. kir. posta személyzet országos méhészeti egyesülete, Budapest 112 nyújt.

Az egyesület telefonszáma: 2-680-04.

Kiadó: Dr. LÓRINCZY GÁBOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.